

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

— • • • • • —

Μπάμπης Χαλαμπούλιας

Οι θεοπαίχτες

ΜΠΑΜΠΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΛΙΑΣ

Οι Θεορπαίχτες

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

ΑΘΗΝΑ * 2015

1η έκδοση: Μάρτιος 2015

© 2015, Μπάμπης Χαραλαμπούλιας
Εκδόσεις Ωκεανίδα ΑΕ
Δερβενίων 38, 106 81 Αθήνα, τηλ. 210.38.06.137
e-mail: info@oceanida.gr
www.oceanida.gr

ISBN 978-960-410-737-7

ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΣ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ήρθε αντιμέτωπος με το θάμπος του μεσημεριού. Η θάλασσα μπροστά του ακίνητη σαν πεθαμένη, μια μάζα από ζελατίνα που αντανακλούσε εκτυφλωτικά το φως του ήλιου. Στη λεία επιφάνειά της κοπάδια γλάρων σχημάτιζαν λευκές νησίδες. Μια απ' αυτές εξεγράφη μέσα σε δυνατά κρωξιμάτα και διαλύθηκε στον αέρα.

Κοίταξε το ρολόι του. Είχε περάσει σχεδόν δυο ώρες ξεχασμένος σ' ένα παγκάκι της Νέας Παραλίας κάτω απ' τον θόλο ενός θάμνου, κοντά στο ξενοδοχείο «Μακεδονία Παλλάς». Καταβεβλημένος όπως ήταν, είχε αφήσει τα μάτια του να κλείσουν και πρέπει να αποκοιμήθηκε για μερικά λεπτά. Μα η ψυχή του, εξίσου αδιαπέραστη με τα ασάλευτα νερά του Θερμαϊκού, δεν του επέτρεψε να βρει καταφύγιο σε κάποιο όνειρο και τον ξέβρασε άρον άρον πίσω στην επιφάνεια.

Οι λιγοστοί, λόγω της ώρας και της ζέστης, περαστικοί τον κοιτούσαν περίεργα. Δεν ήταν συνηθισμένο θέαμα ένας κομπός, γραβατωμένος νέος άντρας να χαραμίζει τις πιο παραγωγικές ώρες της ημέρας μισοξαπλωμένος σ' ένα παγκάκι.

Ανασηκώθηκε θορυβημένος κι έλεγξε την εμφάνισή του. Το πουκάμισό του λεκιασμένο στις μασχάλες από ιδρώτα κι η μισολυμένη γραβάτα να κρέμεται στραβά σαν ξηλωμένο παράσημο.

Αυτή δεν είναι όψη για πετυχημένο επαγγελματία, άκουσε μέσα του να τον επικρίνει μια φωνή. Τελικά, ίσως ο διευθυντής να 'χει δίκιο.

Μα θυμήθηκε ότι τώρα πια δεν έδινε δεκάρα για τη γνώμη κανενός.

Φόρεσε τα γυαλιά ηλίου, σουλουπώθηκε κάπως κι έσυρε βαριά τα βήματά του ως το αμάξι. Έβαλε μπρος, αλλά συνειδητοποίησε ότι δεν είχε πού να πάει. Έμεινε αναποφάσιστος με αναμμένη μηχανή να παρακολουθεί στη λεωφόρο εκατοντάδες οδηγούς που έδειχναν απολύτως σίγουροι για τον δικό τους προορισμό, να περνούν από μπροστά του και να χάνονται σαν βολίδες.

Χρειάστηκε ν' ανάψει το φανάρι τρεις φορές πράσινο για να αποφασίσει να επιστρέψει στον τσιμεντένιο λαβύρινθο της πόλης. Κατευθύνθηκε ανόρεχτα προς το κέντρο. Η πόλη, υπό το φάσμα της ανεργίας, φάνταζε σκοτεινή, απειλητική. Έστριψε αριστερά και μπήκε στη μονόδρομη ροή της Βασιλέως Γεωργίου, που σαν γραμμή παραγωγής οδηγούσε τους ανθρώπους μαζί με τα οχήματα και τα όνειρά τους υποχρεωτικά προς την ίδια κατεύθυνση.

Βρήκε να παρκάρει στη Δραγούμη και περπάτησε μέχρι ένα σουβλατζίδικο στο Μοδιάνο, όπου έτρωγε συχνά. Για οικονομία παρήγγειλε σάντουιτς με γύρο και μια βαρελίσια μπίρα. Έσκυψε στο τραπέζι του πολιορκημένος από φωνές και γέλια στη διαπασών, ακούγοντας πολιτικούς και ποδοσφαιριστές να υμνούνται και να υβρίζονται, αδιάφορος σ' όλα. Ένωθε σαν να τον είχε ξεράσει από μέσα της η κοινωνία εγκαταλείποντάς τον μονάχο στη ζούγκλα.

Έπειτα από μερικές μπουκιές παράτησε το σάντουιτς κι απομάκρυνε ανόρεχτα τον δίσκο από μπρος του. Οι οσμές της συστεγασμένης αγοράς αναζωπυρωμένες απ' τη ζέστη τού προκαλούσαν αναγούλα. Ο ιδρώτας του ψήστη, που σχημάτιζε χοντρές σταγόνες στο μέτωπό του, τον ανακάτευε. Το λίπος που έτρεχε από το σάντουιτς κι είχε μουλιάσει το χάρτινο περιτύλιγμα έκανε το στομάχι του ν' ανεβαίνει ως τον λάρυγγα. Μόνο η παγωμένη μπίρα κατέβαινε ευχάριστα – το αλκοόλ της άμβλυνε τις παρενέργειες της ζωής του. Ήδη είχε πιει δυο μεγάλες και πήγαινε για τρίτη. Στο μυαλό του έσκαγαν συγκεχυμένα περιστατικά απ' τη δουλειά και ξεκάρφωτοι διάλογοι

από το πρωινό μίτινγκ, που αναμιγνύονταν με τις θολές εικόνες των περαστικών κι εξαφανίζονταν μαζί τους στους γύρω δρόμους. Μόνο μετά την τρίτη μπίρα μαλάκωσε κι οι αναμνήσεις του απελευθερώθηκαν. Κι άρχισε να θυμάται ο Σωκράτης Χαρίτος –ο πολλά υποσχόμενος, έως πρότινος, ασφαλιστής– τους επαίνους των ανωτέρων για τις παλιές επιτυχίες, τα χαμόγελα και τα αστεία με τους συναδέλφους που αναζητούσαν συχνά τις συμβουλές του, ώσπου αναπόφευκτα οι συνειρμοί του διολίσθησαν στην κατρακύλα των τελευταίων μηνών, στην ανεξήγητη απώλεια της διάθεσης, λες και το κινητήριο πάθος, η επιμονή του ανθρώπου που πασχίζει να επιτύχει, του αφαιρέθηκαν κι ο χώρος μέσα του απόμεινε άδειος.

Είδε ξανά στο πρόσωπο του διευθυντή του να εναλλάσσονται μορφασμοί απ' όλη την κλίμακα των επιπλήξεων, για να του πετάξει τελικά το σημερινό τελεσίγραφο.

Ποτέ δεν του είχε ξαναμιλήσει έτσι.

Αναρωτιόταν κι ο ίδιος τι είχε αλλάξει. Πώς χάθηκε το κίνητρο που τόσα χρόνια τον τροφοδοτούσε με δύναμη για να τρέχει απ' το πρωί μέχρι το βράδυ δίχως να λογαριάζει κούραση και προσωπικό χρόνο, λες κι η ζωή του έβρισκε νόημα μόνο μες στο επαγγελματικό μικροσύμπαν.

Αντιδρώντας στο αδιέξοδο τράβηξε την προσοχή του απ' το παρελθόν και την επανατοποθέτησε στον χώρο. Τα τραπέζια γύρω του είχαν αδειάσει. Ο σωματώδης ψήστης με μια διπλωμένη εφημερίδα στο χέρι κυνηγούσε στους τοίχους μια μεγάλη μύγα. Ο αέρας, στάσιμος, βρωμούσε. Η ώρα είχε περάσει, κόντευε απόγευμα.

Πνιγόταν.

Ο ψήστης πέτυχε τη μύγα πάνω στο τζάμι. Το λιωμένο έντομο του ανακάτεψε το στομάχι. Πλήρωσε βιαστικά και βγήκε έξω. Αναζητώντας απεγνωσμένα λίγη ανοιχτωσιά, να φύγει λεύτερο το μάτι δίχως εμπόδια, κατέβηκε ξανά προς τη θάλασσα. Βάδισε την Κομνηνών που έκοβε στη μέση δυο τεράστια οικοδομικά τετράγωνα, ώσπου βγήκε έξω απ' το τσι-

μεντένιο σπήλαιο της πόλης και πάτησε στη στενή λωρίδα της Παραλίας. Το μοναδικό μέρος όπου ο ήλιος εξακολουθούσε να φέγγει ασταμάτητα όλη τη μέρα, ό,τι είχε απομείνει από μια ολόκληρη πολιτεία καλυμμένη απ' άκρη σ' άκρη από τα συμφέροντα των εργολάβων. Χάρη στην μπουκαδούρα ο Θερμαϊκός είχε ζωντανέψει, τα πλοία μπορούσαν να κινούνται ξανά κι ο κόσμος είχε βγει έξω. Επιτέλους είχε δροσίσει.

Τέλη Μαΐου, τα πεζοδρόμια και τα καφέ έσφυζαν από κόσμο. Το επερχόμενο καλοκαίρι είχε απελευθερώσει τις γυναίκες απ' το βάρος του χειμώνα και τις είχε ξαμολήσει ημίγυμνες στην προκυμαία. Τα παραταγμένα καθίσματα των καφέ σπαρμένα με μπουμπούκια έτοιμα να προσφέρουν τη γύρη τους.

Κάθισε για έναν φραπέ απέναντι απ' τον ήλιο και τα μάτια του κόλλησαν με μιαν ακαθόριστη νοσταλγία σ' ένα πλοίο που αναχωρούσε. Ύστερα μαγνητίστηκαν απ' το καυτό σορτς της καλλίγραμμης σερβιτόρας. Την παρακολουθούσε πειναλέα για ώρα κρυμμένος πίσω από τα γυαλιά του, όμως δεν είχε διάθεση για παιχνίδια. Οι κακές επαγγελματικές του επιδόσεις, η απειλή της ανεργίας, είχαν μολύνει τον πυρήνα της ύπαρξής του επηρεάζοντας κάθε επίπεδο της ζωής του. Μη διαθέτοντας το κουράγιο για μια νέα γνωριμία το 'ριξε στην αναπόληση ξεσηκώνοντας απ' τη λήθη μία προς μία τις ερωμένες του, μετανιώνοντας που δεν είχε καταφέρει να στεριώσει με καμιά τους. Η πιο επίμονη ήταν η ανάμνηση της Αλίκης. Στη σκέψη του αναβίωσαν επί τροχάδην εκείνες οι λίγες βδομάδες, αλλά μόνο στις καλές τους στιγμές. Νιώθοντας να έχουν σχηματίσει ένα νοσταλγικό χαμόγελο στο πρόσωπό του, σοβαρεύτηκε και κοίταξε την ώρα. Οι δείκτες δεν έλεγαν να κουνηθούν, θαρρείς κι οι χαρούμενες μέρες ήταν ελάχιστες, απαξιωμένες, οι αναδρομές σ' αυτές καταδικασμένες σε πρόωρο τέλος.

Είχε ήδη πάρει τον δρόμο προς το αυτοκίνητο, όταν τα σύννεφα που συσσωρεύονταν από ανατολικά ξέσπασαν μουγκρίζοντας. Η μπόρα τον πέτυχε ανάμεσα σε περαστικούς και θαμώνες των καφέ που έτρεχαν να προφυλαχτούν, γκαρσόνια που

έσπευδαν ν' ανοίξουν τέντες, βαριά μακιγιαρισμένα γυναικεία πρόσωπα των οποίων η απατηλή τελειότητα ξεφλουδιζόταν βομβαρδισμένη απ' τις σταγόνες· μα ο Σωκράτης περπατούσε αμέριμνος, σχεδόν ευτυχής, λες κι η νεροποντή τον απελευθέρωνε από τη δικτατορία της καθωσπρέπει εμφάνισης και την εικόνα του επιτυχημένου – την εικόνα που μέχρι πρότινος προσπαθούσε να εκπέμπει. Λίγο πριν μπει στ' αμάξι, το μάτι του έπεσε φευγαλέα σε μια ρεκλάμα. Το σλόγκαν δίπλα από τη φωτογραφία του προϊόντος έγραφε:

«Our dream came true. Make it yours».

Κοντοστάθηκε ρίχνοντας μια ματιά τριγύρω. Παντού υπήρχαν διαφημιστικές αφίσες και πινακίδες κάθε μεγέθους. Ολόκληρη η πόλη έμοιαζε να έχει καταληφεί από ξένα, κατασκευασμένα όνειρα που αναζητούσαν αγοραστές.

Και τα δικά του όνειρα ποια ήταν; Τι ακριβώς ήθελε; αναρωτήθηκε καθώς έβαζε μπρος.

Στην επόμενη διασταύρωση το ερώτημα είχε ξεχαστεί.

Σουρούπωνε όταν έφτασε σπίτι του, μια μικρή αναπαλαιωμένη μονοκατοικία στην Άνω Πόλη. Ίσα που ξεντύθηκε, άνοιξε την τηλεόραση και σωριάστηκε στον καναπέ. Αν και δεν είχε κάνει σχεδόν τίποτα όλη τη μέρα, εξαιρουμένων των δύο πρωινών ραντεβού, ήταν αποκαμωμένος. Τον είχε εξουθενώσει ψυχολογικά η παραγωγική δυστοκία, καθώς και οι δύσκολες στιγμές που ήξερε ότι θα περνούσε στο αυριανό μίτινγκ. Εδώ και μερικές βδομάδες ο διευθυντής είχε καθιερώσει καθημερινά μισάωρα μίτινγκ, υποτίθεται για να δεθεί περισσότερο η ομάδα πωλήσεων, να βελτιωθεί η μεταξύ τους επικοινωνία συζητώντας τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν. Όμως γρήγορα αποδείχτηκε πως ο διευθυντής χρησιμοποιούσε αυτές τις καθημερινές συναντήσεις παρουσία όλων των πωλητών για να πολλαπλασιάζει την ψυχολογική πίεση σ' όσους εμφάνιζαν υστέρηση. Τους ξάπλωνε στο μεγάλο τραπέζι των συσκέψεων ενώπιον των συναδέλφων τους και ξεκινούσε τα βασανιστήρια.

«Τον μεσίτη ήταν μαλακία μου που τον έχασα», μονολόγησε τρίβοντας νευρικά το πρόσωπό του, αναλογιζόμενος το αυριανό μαρτύριο.

Είχε προηγηθεί ένα ραντεβού με μία συμβολαιογράφο, η οποία τον άφησε και περίμενε σχεδόν μια ώρα, δίχως τελικά να τον δεχτεί. Από κει ξεκίνησε άσχημα. Εκνευρίστηκε. Ο μεσίτης ήταν ένας σαρανταπεντάρης, κλασικός τύπος χασομέρη. Τον πέτυχε να χαζεύει στην τηλεόραση τα πρωινάδικα έχοντας απλωμένη στο γραφείο μια αθλητική εφημερίδα. Φλύαρος, μ' άποψη για τα πάντα. Οι δουλειές πήγαιναν πολύ καλά απ' ό,τι έλεγε. Τα επώνυμα ρούχα του το επιβεβαίωναν. «Νοικιάζεις;» τον ρώτησε. Ο Σωκράτης του είπε ότι ιδιοκατοικεί. «Δεν σ' ενδιαφέρει να επενδύσεις στην κτηματαγορά; Η πιο σίγουρη επένδυση. Θα βρούμε ένα μικρό σπιτάκι στο κέντρο, μια γκαρσονιέρα για φοιτητές, σίγουρα λεφτά, ανάρπαστες γίνονται... Έχω κάνα δυο υπόψη. Θα πάρεις ένα δανειάκι κι ούτε θα καταλάβεις πότε θα το ξεπληρώσεις. Παρακαλάν οι τράπεζες. Η δόση θα πληρώνεται αυτόματα απ' τα νοίκια».

Μιλούσε με άνεση, λες και η αγορά ενός σπιτιού ήταν η πιο απλή απόφαση στον κόσμο. Ο Σωκράτης κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια να ξεκολλήσει απ' τη θέση του υποψήφιου πελάτη και να στριμώξει εκεί τον μεσίτη. Του 'φτιαξε στα γρήγορα ένα πρόγραμμα με τις βασικές καλύψεις και μπήκε στο ζουμί χρησιμοποιώντας τα γνωστά κλισέ: «Με πενήντα ευρώ προκαταβολή αυτές οι καλύψεις αρχίζουν να ισχύουν από σήμερα, απ' τη στιγμή που θα κόψω την απόδειξη. Μη μου πεις ότι δεν αξίζεις εσύ, ότι δεν αξίζει η οικογένειά σου πενήντα ευρώ;»

Ο μεσίτης είχε πάψει να μιλάει κι αυτό δεν ήταν ενθαρρυντικό. Πώς θα καταφέρεις να αναμετρηθείς με την αντίρρηση του πελάτη αν πρώτα δεν του την εκμαιεύσεις; Με τα πολλά τού το ξεφούρνισε: «Ρε φίλε, δεν πρόλαβα να περάσω απ' την τράπεζα και δεν έχω λεφτά πάνω μου. Βάλ' τα εσύ κι έλα να σε ξοφλήσω όταν βγει το συμβόλαιο».

Η πώληση βρισκόταν εκεί μπροστά του και κόστιζε πενήντα ευρώ. Ένα πενηντάρικο και το στόμα του διευθυντή θα βούλωνε για μερικές μέρες. Αμφιταλαντεύτηκε. Όμως φοβόταν ότι ο μεσίτης δεν σκόπευε να πληρώσει το συμβόλαιο, απλώς ήθελε να τον ξεφορτωθεί. Είχε γνωρίσει κι άλλους του ιδίου στιλ – μόνο τουπέ και παχιά λόγια. Ο Σωκράτης του πρότεινε να περάσει αύριο για την προκαταβολή κι εκείνος απάντησε ότι θα έλειπε. Του πρότεινε να περάσει σε μια βδομάδα. Ο μεσίτης ισχυρίστηκε ότι δεν είχε σταθερό πρόγραμμα.

Ο τύπος μας κοροϊδεύει, σκέφτηκε κι εγκατέλειψε την προσπάθεια. Δεν πρόλαβε να βγει απ' το κτήριο και του τηλεφώνησε ο διευθυντής του να μάθει πώς πήγε. Του 'πε. Δεν χάρηκε.

«Και τα δυο ραντεβού τα 'καψες. Σ' όποιον και να τα έδινα, κάτι θα 'βγαζε. Εσύ, τίποτα. Ξέρεις πόσα χαμένα ραντεβού έχεις τον τελευταίο μήνα; Ας το 'δινες το γαμημένο το πενηντάρικο της προκαταβολής απ' την τσέπη σου, τουλάχιστον θα ανέβαινε λίγο η ψυχολογία σου! Κοίτα να συνέλθεις, γιατί δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια. Η διορία σου είναι μέχρι το τέλος του μήνα. Σ' το λέω να το ξέρεις!»

Αποκαρδιωμένος είχε μπει στ' αυτοκίνητο κι άρχισε να οδηγεί άσκοπα. Κι έτσι κατέληξε στο παγκάκι της Νέας Παράλιας, σκέτο ράκος.

«Τη σιχάθηκα αυτή τη δουλειά», αναστέναξε.

Τελευταία όλο και συχνότερα ξεστόμιζε αυτή τη φράση.

Βυθίστηκε στο υπνωτικό φως της τηλεόρασης. Το μόνο που 'θελε ήταν να κοιμηθεί και να ξεχάσει τα πάντα.

Εύπνησε παγωμένος με σφίξιμο στο στομάχι. Τράβηξε πάνω του το σκέπασμα κι έσφιξε τα μάτια να περισώσει τον ύπνο του, αλλά ήταν μάταιο. Η τηλεόραση ακόμα ανοιχτή, την άφησε να παίζει για παρέα και σηκώθηκε για τσιγάρο. Το λυκαυγές που φωσφόριζε στην τζαμαρία, θαμπό από την έντονη υγρασία, έκανε τα κτήρια της πόλης που απλώνονταν κάτω να φαίνονται ασαφή, χαμένα σε μια ρευστότητα που δημιουργούσε

στο μάτι την ψευδαίσθηση της φευγαλέας κίνησης. Για μια στιγμή οι πολυκατοικίες έμοιασαν με βαγόνια αλυσοδεμένα σ' έναν συρμό δίχως αρχή και τέλος. Ολόκληρη η πολιτεία μια τσιμεντένια αμαξοστοιχία που ταξίδευε στον χρόνο με μιλιούνια επιβάτες που ανεβοκατέβαιναν ασταμάτητα· κι αυτός κάπου εκεί μέσα, ξένος ανάμεσα σε ξένους, ολομόναχος.

Και να πεθάνω δεν θα νοιαστεί κανείς.

Δοκίμασε να ξανακοιμηθεί, δεν τα κατάφερε. Στριφογυρνούσε στο κρεβάτι δίχως να βρίσκει ησυχία. Τελικά, αργότερα το ίδιο πρωί, τηλεφώνησε στην αδερφή του η οποία ζούσε στην Κρήτη. Κλήση επείγουσας ανάγκης. Ασφυκτιούσε. Αφού αντάλλαξαν τις κοινότοπες ερωταπαντήσεις των συγγενών που έχουν να μιλήσουν μήνες, την προσκάλεσε να τον επισκεφθεί. Εκείνη δέχτηκε με χαρά. Θα έφερνε και τον γιο της. Του εξήγησε ότι ο Μάνος –ο άντρας της– είχε εφημερία το Σαββατοκύριακο, άρα δεν θα μπορούσε να 'ρθει μαζί τους. Επρόκειτο για δικαιολογία – ήταν γνωστή η ανομολόγητη αντιπάθεια μεταξύ των δύο αντρών.

Παγιδευμένος στον ιστό της καθημερινότητας είχε απομονωθεί εθελουσίως κι από φίλους κι από συγγενείς. Είχε εντοχιστεί στο επαγγελματικό μικροσύμπαν φράζοντας κάθε έξοδο προς τον υπόλοιπο κόσμο, με αποτέλεσμα τώρα που η δουλειά του κατέρρευε, να νιώθει απελπιστικά μετέωρος.

Παλιά με την Αγγέλα ήταν πολύ δεμένοι. Γεννημένοι και μεγαλωμένοι στη Γερμανία, με την αδερφή του δυο χρόνια μεγαλύτερη, επέλεξαν να σπουδάσουν στην Ελλάδα κυρίως για να δραπετεύσουν απ' τον φορτικό εναγκαλισμό της μάνας τους. Η πρώτη που τα κατάφερε ήταν η Αγγέλα με την είσοδό της στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Δυο χρόνια αργότερα ακολούθησε κι ο Σωκράτης, περνώντας στο Οικονομικό του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με τη βοήθεια της πριμοδότησης που είχαν στις πανελλήνιες τα παιδιά των απόδημων. Η μάνα τους, πικαρισμένη από την ανταρσία τους, ξεκαθάρισε ότι απ' αυτήν δεν επρόκειτο να λάβουν δεκάρα τσα-

κιστή. Αν δεν υπήρχε το μηνιαίο έμβασμα που τους έστελνε ο πατέρας τους, θα δυσκολεύονταν πολύ να τα βγάλουν πέρα. Αυτός ήταν ο συνηθισμένος τρόπος για τον Δημήτρη Χαρίτο να τακτοποιεί τις υποχρεώσεις του – πληρώνοντας. Χώρισαν με τη μητέρα του όταν ο Σωκράτης ήταν δώδεκα ετών. Όμως από συναισθηματική άποψη ούτε πριν ήταν περισσότερο παρών. Δοσμένος αποκλειστικά στην επιχείρηση εμπορίας τροφίμων που είχε στήσει στη Στουτγκάρδη –εφοδιάζε ελληνικά εστιατόρια και σούπερ μάρκετ με προϊόντα από την πατρίδα: λάδια, ελιές, ποτά–, προτιμούσε να πληρώνει για την οικογένειά του παρά να συμμετέχει σ' αυτήν. Οι πιο όμορφες αναμνήσεις που διατηρούσε ο Σωκράτης από εκείνον προέρχονταν απ' τις λιγοστές φορές που τον πήρε μαζί του για να του δείξει με καμάρι τα γραφεία, την αποθήκη με τα εμπορεύματα, τα φορτηγάκια για τις διανομές. Εκεί είχε ανακαλύψει έναν πατέρα ομιλητικό, δυναμικό, έναν πατέρα ολοζώντανο, τελείως διαφορετικό από το απόμακρο, λιγομίλητο φάντασμα που παρουσιαζόταν στην κοινή θέα μόνο όταν έμπαινε στο σπίτι ή όταν έβγαινε, σέροντας βαριά τα πόδια μαζί με την καταδίκη του. Εκεί γνώρισε και τη Χέλγκα, τη διευθύντρια. Ήταν απ' τις πρώτες υπαλλήλους που προσέλαβε ο πατέρας του και όπως μαθεύτηκε αργότερα είχαν δεσμό έκτοτε. Απέκτησαν μάλιστα κι ένα εξώγαμο, ένα κορίτσι επτά χρόνια μικρότερο απ' τον Σωκράτη. Είχε φτιάξει κανονικό σπιτικό με την ερωμένη του, όπου κατέφευγε μετά τη δουλειά αφιερώνοντας τον ελεύθερο χρόνο του. Στο δικό τους επέστρεφε μονάχα για ύπνο, ράθυμος μετά τα αγκαλιάσματα της πρόσχαρης Γερμανίδας. Η μάνα τους δεν φαινόταν να ζητάει κάτι περισσότερο, της έφτανε που τουλάχιστον ερχόταν τα βράδια κι έτσι δεν ήταν υποχρεωμένη να παραδεχτεί τη σιωπηρή διάλυση του γάμου της. Της αρκούσε το ότι η εικόνα της υποδειγματικής οικογένειας παρέμενε ακέραια, οπότε μπορούσε ανέμελη να επιδίδεται στο φιλανθρωπικό έργο τής εν Στουτγκάρδη Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας. Εκείνος, για να της αποδείξει ότι μια τέτοια συμβίωση

είναι ανυπόφορη, αδιαφορούσε ολοένα και περισσότερο, ώσπου ένα πρωί μάζεψε τα πράγματά του, φίλησε τα παιδιά κι έφυγε. Η μόνη που δεν ξαφνιάστηκε ήταν η Χρυσάνθη, η μάνα τους. Ο μικρός Σωκράτης την άκουγε επί δύο ολόκληρα χρόνια να επαναλαμβάνει στις φίλες της ότι επρόκειτο για μια μικρή κρίση που θα ξεπερνούσαν σύντομα. Έως ότου έμαθε πως ο σύζυγός της παντρεύτηκε τη Γερμανίδα κι οι αυταπάτες της γκρεμίστηκαν τελεσίδικα. Με την αγωνία του ναυαγού γαντζώθηκε στο Φιλόπτωχο, στα φλογερά κηρύγματα περί βασιλείας των ενάρετων, στις νηστείες, κατατρυχόμενη από έναν μεγάλο φόβο: μήπως απ' την πατρική φαυλότητα διαβρωθούν τα παιδιά. Για να διασφαλίσει ότι στις δικές τους οικογένειες ποτέ δεν θα προξενούσαν το κακό που προξένησε εκείνος, τα στρατολόγησε στο κατηχητικό του Έλληνα παπά. Κάθε Κυριακή οι επιδόσεις τους στο σχολείο, η συμπεριφορά τους απέναντι στη μητέρα, οι μικροαταξίες, αξιολογούνταν από τον πληρεξούσιο της γονικής αρμοδιότητας, ο οποίος καταπολεμούσε με νηστείες, μεταλήψεις και τρομοκρατικά κηρύγματα την όποια επιρροή είχε προλάβει να ενσπείρει ο αχρείος γονιός. Έτσι ο πάτερ Λάμπρος παρείσφρησε σε κάθε πτυχή της ζωής τους. Αυτή ήταν η δική της απιστία: ν' αντικαταστήσει τον γονιό τους με τον παπά. Κι ο παπάς ασκούσε με ζήλο τον ρόλο του καθοδηγητή εισπράττοντας τακτικά δωρεές –τάχα για το Φιλόπτωχο– από την παχυλή διατροφή που ελάμβανε η μάνα τους. Μέχρι που στα δεκάξι του ο Σωκράτης εξεγέρθηκε εναντίον του μ' όλη την αγριότητα της αρσενικής εφηβείας κι ο παπάς δεν αποτόλμησε ξανά να εμφανιστεί εμπρός τους.

Ο μπαμπάς κράτησε τον λόγο του. Κάθε τέλος του μήνα το έμβασμα, που κάλυπτε τις ανάγκες της φοίτησης, κατέφθανε ανελλιπώς. Μα ο Σωκράτης παράτησε τις σπουδές. Ο εγωισμός του δεν του επέτρεπε να εναποθέτει το μέλλον του στην καλή διάθεση ενός πατέρα που τους είχε εγκαταλείψει. Ήθελε να γίνει αυτάρκης, ανεξάρτητος και μάλιστα το συντομότερο. Άρχισε να ψάχνει για δουλειά, όμως ήταν λίγες οι επι-

λογές για έναν νέο χωρίς προϋπηρεσία με απλό απολυτήριο λυκείου. Όσο έψαχνε τόσο απογοητευόταν. Οι λιγοστές συνεντεύξεις οδηγούσαν σε δουλειές του ποδαριού δίχως προοπτική. Τελικά έπεσε πάνω σε μια αγγελία από κείνες που τάζουν μεγαλεία και βρωμάνε κοροϊδία. Πήγε. Ούτε μισθό δίνανε, ούτε ένσημα. Ό,τι έβγαζε από τα ποσοστά των πωλήσεών του και το ΤΕΒΕ δικό του. Η προσφορά δεν ήταν καλή αλλά δέχτηκε. Τι είχε να χάσει; Μαζί με άλλους δεκατέσσερις φερέλπιδες νέους τους πέρασαν από κάτι σύντομα σεμινάρια και τους αμόλησαν. Με μόνο εφόδιο το πείσμα του όρμησε στην αγορά να αποδείξει ότι ήταν ικανός να τα καταφέρει σε μια ξένη χώρα όπως κι ο πατέρας του, στην αντίστροφη ξενιτιά, δεκαετίες πριν.

Ξεκίνησε πόρτα πόρτα βλέποντάς τες να κλείνουν με πάταγο στα μούτρα του. Έσφιγγε τα δόντια και συνέχιζε. Ύστερα από τόσες πόρτες άρχισε να ψυχανεμίζεται το σωστό ύφος, τον σωστό τόνο στη φωνή, τα κατάλληλα κλισέ. Και δειλά δειλά οι πόρτες τον δέχονταν. Πούλησε το πρώτο συμβόλαιο τρεις μήνες μετά, σ' έναν μανάβη που 'χε μαγαζί στην Αδριανουπόλεως. Το δεύτερο στον κουμπάρο του, έμπορο στη Λαχαναγορά. Βαρβάτη δουλειά. Η γυναίκα του ήταν υποχόνδρια. Το πήρε χαμπάρι και την πολιόρκησε με αναπηρίες κάθε ποσοστού, κινδύνους από χίλιες δυο πιθανές κι απίθανες ασθένειες και ο χονδρέμπορος, καθ' υπόδειξη της συζύγου, αγόραζε τη μία κάλυψη μετά την άλλη. Έβαλε και πενήντα εκατομμύρια δραχμές στο Αμοιβαίο της ασφαλιστικής κι αφού του πούλησε ασφάλεια για το αυτοκίνητο και το σπίτι, βάλθηκε να ξεζουμίζει τις γνωριμίες του. Αυτές οι συστάσεις έφεραν νέους πελάτες κι από κει προέκυψαν άλλες γνωριμίες, ώσπου ύστερα από έξι μήνες τα συμβόλαια άρχισαν να έρχονται μόνα τους. Όταν στα καθιερωμένα μίτινγκ οι συνάδελφοί του γκρίνιαζαν για τη στεγνή από ρευστό αγορά και την κακή οικονομική κατάσταση, ο διευθυντής τούς υποδείκνυε την παραγωγικότητα του Σωκράτη. Συχνά τον καλούσαν ως ομιλητή σε σεμινάρια

πωλήσεων που διοργάνωνε η Διεύθυνση Βορείου Ελλάδος στα υποκαταστήματα που είχαν ανάγκη επιμόρφωσης. Στα είκοσι έξι του κατάφερε να προαχθεί σε Ειδικό Ασφαλιστικό Σύμβουλο, ένα βήμα κάτω απ' τον βαθμό του διευθυντή. Πλέον δεν λογιζόταν ως αναλώσιμος αλλά ως μέλος της εταιρικής ελίτ, που η επιχείρηση είχε συμφέρον να προστατεύει παρέχοντας υψηλότερα ποσοστά επί των πωλήσεων για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Επιπλέον μπορούσε να διεκδικήσει τα χαρτοφυλάκια που ορφάνευαν από τους ασφαλιστές που αποχωρούσαν.

Γρήγορα διαπίστωσε ότι ο επαγγελματικός του οίστρος είχε ιδιαίτερη απήχηση στις νεαρές φιλόδοξες συναδέλφους οι οποίες εισέρχονταν στην εταιρεία με μεγάλες προσδοκίες, ασφάλιζαν μέσα σ' έναν μήνα τους γονείς και τους θείους και τα παρατούσαν μερικές βδομάδες αργότερα κακήν κακώς. Δεν είχε ανάγκη να ψάχνει γκόμενες στα μπαρ. Με το πρόσημα του ιδιαίτερου μαθήματος τις παρέσυρε σ' επαγγελματικά ραντεβού των οποίων τη θετική έκβαση είχε προλειάνει, όπου παρουσία της εντυπωσιασμένης μαθητευόμενης αποσπούσε με συνοπτικές διαδικασίες τις υπογραφές και τις προκαταβολές, κι έπειτα για ψαράκι στην Αρετσού, κάνοντάς τους τον καμπόσο με παροτρύνσεις και συμβουλές επί θεμάτων όπου ήταν αναμφισβήτητα ανώτερος. Για να καταλήξουν σε κάποιο από τα μοδάτα μπουζουξίδικα όπου αρέσκονται να γλεντάνε τα κατορθώματά τους οι ιθαγενείς επιτυχημένοι με δωδεκάρι ούισκι, τα γαρίφαλα βουνό και τα σουξέ της μπουζουκοπόπ που νομίζεις ότι βγαίνουν όλα απ' το ίδιο εργοστάσιο. Κι η γκόμενα των εικοσικάτι που πρώτη φορά βγαίνει στο κουρμπέτι, με τους διευθυντές να της έχουν φουσκώσει τα μυαλά με μπόνους, σταδιοδρομίες και τα τοιαύτα –για να αποσπάσουν συμβόλαια από τους γονείς και τους θείους– βρίσκεται στο ίδιο τραπέζι πλάι στο ζωντανό παράδειγμα, τον σχεδόν συνομήλικο, το πετυχημένο στέλεχος που σκορπάει αφειδώς χρήμα και χαμόγελα ενσαρκώνοντας όλες τις φα-

ντασιώσεις της για το μέλλον. Καθώς του χορεύει προκλητικά πάνω στην καρέκλα, φαντάζεται τον εαυτό της να πουλάει συμβόλαια ασταμάτητα λανσάροντας κάθε μέρα μοντελάκια από διαφορετική βιτρίνα της Τσιμισκή, φτάνει να μάθει το μυστικό του ή να του γίνει απαραίτητη. Κι αυτός καλεί συνεχώς τις λουλουδούδες ν' αδειάζουν δίσκους πάνω της –κάθε λουλούδι κι από μια απαλή οβίδα που αποδυναμώνει τις αντιστάσεις της. Στο τέλος της βραδιάς δεν υπήρχαν αντιστάσεις παρά μόνο δίψα για τη ζωή που υπόσχεται αυτός· στο τέλος της βραδιάς ή άντε την επόμενη, βρισκόταν παραδομένη στο κρεβάτι του.

Και απορροφούσε και τα χαρτοφυλάκιά τους όταν αποχωρούσαν ηττημένες από τους στόχους της διεύθυνσης πωλήσεων – αφού πρώτα είχαν ασφαλίσει τους γονείς και τους θείους.

Τι άλλο χρειαζόταν; Αυτή η εταιρεία τού πρόσφερε τα πάντα!

Με την αυταρέσκεια ενός μικρού θεού να ξεχειλίζει σαν λάβα που αποτέφρωνε το στοιχειωμένο παρελθόν της Γερμανίας, δούλευε με όλο και μεγαλύτερη πάρωση. Δεν καταλάβαινε ούτε από Σαββατοκύριακα ούτε από αργίες· κι ένιωθε πλήρης. Του άρεσε η ζωή του. Ή τουλάχιστον έτσι νόμιζε.

Ξυρισμένος σύμφωνα με την οκταετή πρωινή του ρουτίνα, στάθηκε μπαϊλντισμένος μπρος στην ανοιχτή ντουλάπα που ξεχειλίζει από κοστούμια, κολλαρισμένα πουκάμισα, γραβάτες. Η ποσότητά τους τον αιφνίδιασε λες και τα αντίκριζε πρώτη φορά. Τα υπόλοιπα ρούχα, του ελεύθερου χρόνου, είχαν εξαφανιστεί. Άρχισε να βγάζει τις φορτωμένες κρεμάστρες και να τις πετάει στο κρεβάτι. Παντελόνια και σακάκια σκόρπιζαν και κατέρρεαν άδοξα στο πάτωμα, σαν συντρίμια επικών αναμνήσεων. Ώσπου, κάπου στο βάθος ανακάλυψε καταχωνιασμένα τα ενδύματα της ξεγνοιασιάς. Φθαρμένα τζιν, μπλου-

ζάκια, ελαφριά πουκάμισα. Τα τράβηξε έξω με προσοχή, σαν να επρόκειτο για εύθραυστα απολιθώματα μιας ζωής παραμελημένης στην οποία κρυφά μέσα του επιθυμούσε να επιστρέψει. Ήθελε πεισματικά να φορέσει κάποιον από δαύτα, θαρρείς και το ρούχο σαν ένα είδος αρματωσιάς θα τον προστάτευε από τις αδηφάγες διαθέσεις του παρόντος. Μπήκε στον πειρασμό και δοκίμασε ένα κι ύστερα κοιτάχτηκε στον καθρέφτη. Του έκαναν ακόμα. Με την ίδια προσοχή τα εναπόθεσε στη θέση τους. Διάλεξε ανόρεχτα από τον σωρό των κυριλέ ένα παντελόνι κι ένα πουκάμισο, γραβάτα, την ανάλογη με τα παπούτσια ζώνη κι ετοιμάστηκε να φύγει. Η τηλεόραση έπαιζε ακόμα. Έκανε να την κλείσει· τελικά την άφησε ανοιχτή, να υπάρχει κάτι να τον περιμένει.

Στο κέντρο φουριόζοι οι πεζοί σωρεύονταν σε μπουλούκια στις εκβολές των διαβάσεων έτοιμοι για επίθεση στη στρατιά του απέναντι πεζοδρομίου, ενώ τα αυτοκίνητα που περιμένα στα φανάρια μαρσάριζαν αγριεμένα για τη δική τους εκκίνηση. Πολλοί διαβάτες εξαφανίζονταν στα ανοιχτά στόματα των κτηρίων. Άλλοι κολλούσαν σαν έντομα στις λαμπερές βιτρίνες των μαγαζιών, λες και δυσκολεύονταν να ξεχωρίσουν εάν ο πραγματικός κόσμος βρισκόταν μέσα στις βιτρίνες ή απέξω τους. Κι οι κούκλες τους περιεργάζονταν πίσω απ' τα τζάμια σαν να 'ταν ο δρόμος ενυδρείο με τρελαμένα όντα που έτρεχαν όλο αγωνία προς κάθε κατεύθυνση και περίεργα μηχανήματα που βρυχώνταν με εκκωφαντικούς θορύβους παράγοντας δηλητηριώδεις αναθυμιάσεις.

Μπήκε στο γραφείο κακοδιάθετος ανταλλάσσοντας ψυχρές χαιρετούρες με τους συναδέλφους του. Ήξερε πως πλέον δεν περίμενε καλή κουβέντα από κανέναν τους. Ήταν όλοι τους εμποτισμένοι με το πνεύμα της άμιλλας –έτσι το ονόμαζε ο διευθυντής–, αλλά στην πραγματικότητα επρόκειτο για ένα ανελέητο ένστικτο ανταγωνισμού που είχαν επιβάλει οι διαρκώς αυξανόμενες απαιτήσεις της εταιρείας κατατρώνοντας κάθε αίσθημα συναδελφικότητας. Όσοι δεν κατάφεραν να αντα-

ποκριθούν στις απαιτήσεις χαρακτηρίζονταν απ' την ενδοεπιχειρησιακή προπαγάνδα ως «αδύναμοι», «ανεπαρκείς», «αναποτελεσματικοί» κι έπρεπε να φέρουν ατόφια την ευθύνη της αποτυχίας για να απενοχοποιούνται οι εξοντωτικοί στόχοι της Διεύθυνσης Πωλήσεων.

Άνοιξε τον υπολογιστή να ελέγξει τα μηνύματά του. Από τα κεντρικά είχαν αποσταλεί οι πίνακες παραγωγικότητας του τρέχοντος μηνός. Κλικάρισε το επισυναπτόμενο αρχείο νιάθοντας έναν οξύ πόνο στην κοιλιά. Το στατιστικό γράφημα δίπλα στο όνομά του σχημάτιζε έναν ασταμάτητο κατήφορο. Το υποκατάστημα στο σύνολό του δεν τα είχε πάει άσχημα, ωστόσο δεν έπιασαν τον στόχο του μήνα. Η αφλογιστία του κόστισε σε όλους. Για τον επόμενο μήνα καφέδες, ζάχαρες και τα συναφή θα έπρεπε να τα πληρώνουν απ' την τσέπη τους. Σε κάθε υποκατάστημα που αποτύγγανε στον στόχο του, η εταιρεία έκοβε το σχετικό κονδύλι. Οπότε, πάντα, το κλείσιμο του μήνα εμπεριείχε ένα σχετικό σασπένς. Σηκώνοντας το βλέμμα του απ' την οθόνη, έπεσε πάνω σ' ένα φράγμα από μάτια, τα μάτια των υπόλοιπων πωλητών που ήταν καρφωμένα πάνω του. Πολιορκημένος από τη βουβή αποδοκιμασία τους υποχώρησε στην τουαλέτα. Κοιτάχτηκε στον καθρέφτη κι έριξε λίγο νερό στο πρόσωπό του.

«Πώς θ' αντέξω μέχρι το τέλος της μέρας;» μουρμούρισε με σφιγμένα δόντια.

«Θέλω να μου πεις πόσα ραντεβού έκανες τη βδομάδα που πέρασε».

Ο Τάκης Βαλασάκος ήταν ένας καλοδιατηρημένος άντρας γύρω στα πενήντα, περπατημένος, φαινόταν κι απ' το μάτι του. Εκ των κορυφαίων πωλητών της εταιρείας στα νιάτα του, τα τελευταία δεκατέσσερα χρόνια διευθυντής, πετυχημένος και στα δύο πόστα. Είχε αναλάβει τον Σωκράτη από είκοσι δύο χρονώ παιδαρέλι – αυτός τον είχε ανδρώσει επαγγελματικά.

«...Οχτώ ραντεβού σε ολόκληρη εβδομάδα... Έτσι πώς να σταυρώσεις συμβόλαιο!»

Μάνατζερ απαιτητικός κι αυστηρός, δεν τα βγαζες πέρα μαζί του εύκολα.

«Θέλω να μου αναφέρεις αναλυτικά για ποιον λόγο απέτυχες σε κάθε ένα από αυτά τα ραντεβού. Και μη μου πεις πάλι ότι είμαστε ακριβοί σε σχέση με τον ανταγωνισμό! Οι τιμές τους υπόλοιπους δεν τους εμπόδισαν, τα πήγαν μια χαρά. Μόνο εσύ ήσουν η εξαίρεση. Όπως συνήθως το τελευταίο διάστημα», πρόσθεσε επιτιμητικά. «Λοιπόν, σ' ακούω».

Αυτός τον εισήγαγε στα μυστικά της πώλησης διαπιστώνοντας απ' την πρώτη στιγμή ότι ο μικρός είχε μέσα του το ένστικτο του πωλητή, ατόφιο. Τον συνόδεψε σε πολλές συναντήσεις με πελάτες προσφέροντάς του απλόχερα και τις γνώσεις και τη μεθοδολογία κι εκείνος ρουφούσε σαν σφουγγάρι – ένα του λέγες, δέκα καταλάβαινε. Ήταν η πρώτη φορά που κάποιος έδειχνε τέτοια εμπιστοσύνη στον Σωκράτη. Η πρώτη φορά που κάποιος του αναγνώριζε ένα ταλέντο. Για ένα αγόρι σε διαρκή διαμάχη με την πατρική φιγούρα – πρώτα του γονιού του, αργότερα του παπά – ένας τέτοιος δάσκαλος αποτελεί μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για να δανειστεί απ' αυτόν στοιχεία και να συμπληρώσει τα ελλείμματά του. Και το αγόρι έγινε άντρας, ήδη οχτώ χρόνια σ' αυτή την κωλοδουλειά. Δύσκολη δουλειά. Σε ξεζούμιζε.

«Τον προηγούμενο μήνα έπεσες κάτω απ' το όριο του Ειδικού. Τον Μάιο δεν έκλεισες ούτε καν μια ασφάλεια αυτοκινήτου. Σ' το ξανάπα, βαδίζεις ολοταχώς προς την έξοδο!»

Το τελευταίο διάστημα τον είχε σε προτεραιότητα δίνοντάς του τα καλύτερα ραντεβού που έβγαζαν οι κοπέλες του τηλεφωνικού μάρκετινγκ, μήπως κι ανανήψει. Όλα τα ραντεβού τα χαράμιζε. Τον είχε θέσει υπό στενή εποπτεία –εκτός από το μισάωρο μίτινγκ, κάθε μέρα για δεκαπέντε λεπτά είχαν συνεργασία κατ' ιδίαν – μπας και καταφέρει να τον συνεφέρει. Εις μάτην. Ο Σωκράτης είχε αδειάσει, είχε περιέλθει σε ένα είδος αφασίας ανίκανος για κάθε ενέργεια που θα τον ανέσυρε απ' το τέλμα. Ο Βαλασάκος εκτιμούσε ότι ήθελε να τα πα-

ρατήσει, απλώς δεν είχε το κουράγιο να το παραδεχτεί στον εαυτό του, και θα ήταν κρίμα και για τον ίδιο αλλά και για το υποκατάστημα να χάσει έναν τόσο πετυχημένο πωλητή. Είχε βρεθεί κι αυτός στην ίδια κατάσταση πριν από χρόνια, μόνο που αντέδρασε επιθετικά. Για να γλιτώσει από το άγχος της πρώτης γραμμής, από τη σισύφειο μοίρα κάθε πωλητή που δεν προλαβαίνει να κλείσει τον μήνα κι αμέσως του αναθέτουν τη νέα, υψηλότερη κορυφή που πρέπει να κατακτήσει τον επόμενο, είχε επιλέξει ν' αποσυρθεί απ' το πεζοδρόμιο και να ασχοληθεί με το μάνατζμεντ. Ήταν άλλωστε ο μόνος τρόπος να λάβεις σταθερό μισθό από τη μεγάλη ασφαλιστική εταιρεία όπου εργάζονταν, ειδάλλως έπρεπε να συντηρείσαι ως τη συνταξιοδότησή σου βάσει των ποσοστών από τις πωλήσεις. Φανταζόταν τον εαυτό του πενήντα, εξήντα χρονών να τρέχει και να κυνηγάει πελάτες πιεζόμενος από τις απειλές νεότερων και πιο αγριεμένων μάνατζερ κι έφριττε. Δεν υπήρχε περίπτωση ν' αντέξει, το 'ξερε.

«Θέλω να μου πεις σε ποια επαγγελματική κατηγορία θα εστιάσεις την επόμενη βδομάδα και πώς θα τους προσεγγίσεις. Περιμένω τις προτάσεις σου τη Δευτέρα. Και να θυμάσαι: Δεν έχεις πολλά περιθώρια. Η θέση σου στην εταιρεία κινδυνεύει».

Παλιότερα, και μόνο ένας προειδοποιητικός υπαινιγμός του διευθυντή του θα τον τροφοδοτούσε μ' ανεξάντλητο καύσιμο εργατικότητας για το επόμενο τρίμηνο. Θα 'χανε την ησυχία του, θα 'χανε τον ύπνο του, θα 'φερνε τα πάνω κάτω, αλλά στο τέλος αντί των προειδοποιήσεων θα του έδιναν συγχαρητήρια. Όμως σήμερα το μόνο που ήθελε ήταν να πάρει άδεια γι' αύριο Παρασκευή και να γλιτώσει για ένα τριήμερο απ' αυτό το μπουρδέλο.

Τι είχε αλλάξει; Τι γαμώτο, τι, αναρωτιόταν με αγανάκτηση φέρνοντας μια γύρα με το μάτι τον χώρο των γραφείων σαν να τ' αποχαιρετούσε. Επί οχτώ ολόκληρα χρόνια από τούτο το νταμάρι έπαιρνε υλικό κι έχτιζε τον εαυτό του, λιθάρι το λι-

θάρι, πάνω στην καμένη γη της προϊστορίας του. Ούτε που το φανταζόταν ότι θα κατέληγε περίκλειστος. Τώρα πια οι παλιές επιτυχίες του φάνταζαν μια σκονισμένη συλλογή από μετάλλια που κράδαινε στα μυθικά όντα που διαβιούσαν εντός του: στη μάνα του, στον παπά, στην αδερφή του, που κι εκείνη τον εγκατέλειψε όταν ζούσαν μαζί στη Θεσσαλονίκη σ' εκείνο το δωάρι της Αποστόλου Παύλου, όπως κι ο πατέρας τους με το διαζύγιο μερικά χρόνια πριν.

Τότε, ως φοιτητές, είχαν την ευκαιρία να ζήσουν με την αδερφή του ήρεμα, αφοσιωμένοι ο ένας στον άλλο όπως αρμόζει σε οικογένεια, στη δική τους εσωτερική οικογένεια που είχαν διαμορφώσει όντας περικυκλωμένοι από την αδιαφορία του μπαμπά τους και τις νευρώσεις της μάνας, κατόπιν την παράνοια του παπά. Όμως εκείνη άρχισε να εξαφανίζεται για ώρες, αργότερα για μέρες, για βδομάδες. «Καλά, δεν ντρέπεται να λείπεις τα βράδια απ' το σπίτι σου!» την κατσάδιαζε όταν επέστρεφε, δίχως να συνειδητοποιεί τη λαθραία χρήση της ίδιας ηθικής που μεταχειριζόταν κι η μάνα του, την οποία έκανε κέλυφος για να στριμώχνει μέσα της τα παράπονα της μοναξιάς του. «Όσο πας γίνεσαι φτυστός μ' εκείνους!» του πετούσε η Αγγέλα και χανόταν ξανά. Όσπου τρία χρόνια μετά τον παράτησε οριστικά για χάρη του μεγάλου έρωτά της, του Μανόλη, και μετεγκαταστάθηκαν στην Κρήτη, όπου και παντρεύτηκαν.

Τότε ήταν που παράτησε τις σπουδές του κι άρχισε να ψάχνει για δουλειά. Το άδειο σπίτι τον έπνιγε, ο εαυτός του τον έτρωγε. Συνέχισε για λίγο καιρό να το παίζει φοιτητής, μα του φαινόταν χάσιμο χρόνου να κάθεται και να χαβαλεδιάζει με τους αμέριμνους συμφοιτητές του. Αυτός ήθελε να βγει έξω και να συναναστραφεί με ανθρώπους της πιάτσας, να κάνει κάτι δημιουργικό και να πετύχει όπως ο πατέρας του, αποδεικνύοντας και στη μάνα του και στην αδερφή του και σε όλους την αξία που κανείς ως τότε δεν αναγνώριζε. Αποκοιμμένος απ' τους γονείς, αποστασιοποιημένος απ' την αδερφή, δούλευε όλο και

περισσότερο να κρατάει τον εαυτό του μονίμως απασχολημένο. Μονίμως αυτάρκη. Μονίμως επιτυχημένο. Και κάπως έτσι κατέληξε εδώ, λίγο μετά τις πέντε το απόγευμα, έχοντας μόλις τελειώσει το οχτάωρό του να στέκει σαν χαμένος μπροστά στο αυτοκίνητο.

«Και τώρα; Πού πάω;»

Ο ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΠΕΡΙΜΕΝΕ ΝΑ ΠΕΣΕΙ ΛΙΓΟ Ο ΗΛΙΟΣ για να καταπιαστεί με το ξεχορτάρισμα του κήπου γύρω απ' το μάρμαρο που 'χε φυτέψει στην ανατολική γωνιά της αυλής πριν σαραντατόσα χρόνια. Ήταν μια κιτρινισμένη μαρμαρίνη πλάκα, απλάνιστη, για να ταιριάζει με το αγέννητο παιδί που σκοτώθηκε εξαιτίας του προτού πάρει την τελική μορφή του. Για κάποιον τρίτο θα ήταν αδύνατο να αντιληφθεί το ασυνήθιστο μνήμα ανάμεσα στα πυκνά κλαδιά της ιτιάς που έσκυβε από πάνω του σαν να πενθεί.

Ξάφνου, στο ανηφορικό δρομάκι μπροστά απ' το σπίτι του Διονύση ακούστηκε θόρυβος αυτοκινήτου. Παράτησε τα σκαλιστήρια και βγήκε προς την αυλόπορτα.

«Ει, Σωκράτη, έχεις κάτι λογαριασμούς. Μπερδεύτηκε ο ταχυδρόμος και τους άφησε σ' εμένα».

Ο Σωκράτης ίσα που είχε προλάβει να παρκάρει στην αυλή του. Αυτός δεν ασχολούνταν με λουλούδια και κηπουρικές – την είχε καλύψει με τσιμέντο για να μπορεί να βάζει τ' αυτοκίνητο.

«Έλα να πιούμε ένα καφεδάκι αν δεν βιάζεσαι», τον κάλεσε ο γερο-Νιόνιος.

Κάθισαν στο τραπεζάκι κάτω απ' την καρυδιά στο κέντρο της μικρής αυλής. Ο Διονύσης είχε προθυμοποιηθεί να βοηθήσει τον νεαρό γείτονά του σε διάφορα μερεμέτια όταν έφτιαχνε το σπίτι του. Έτσι ξεκίνησε η γνωριμία τους. Ακόμα και τώρα, για κάθε είδους μαστόρεμα ήταν ο πρώτος στον οποίο απευθυνόταν ο Σωκράτης. Κι ο γέρος ποτέ δεν έλεγε όχι. Παρατούσε αμέσως οτιδήποτε έκανε κι έτρεχε να βοηθήσει, λες κι

είχε ανάγκη να νιώθει χρήσιμος. Ο Σωκράτης, για να ανταποδώσει την ανιδιοτελή προσφορά του, τον κερνούσε καμιά μπίρα ή κρασί ανάλογα με την εποχή, το ένα ποτήρι έφερνε το άλλο, οι γλώσσες τους λύνονταν κι απ' το τίποτα προέκυπταν ενδιαφέρουσες συζητήσεις. Έτσι, με τα χρόνια οικοδομήθηκε μεταξύ τους μια σχέση εκτίμησης κι εμπιστοσύνης. Ο Διονύσης, συνταξιούχος ναυτικός –δούλευε μηχανικός στα καράβια–, αντιστεκόταν μονήρης στη βαρετή νημεμία των γεραμάτων. Ωστόσο η έλλειψη συζύγου δεν τον εμπόδιζε να είναι ιδιαίτερα προσεγμένος και στην εμφάνιση και στους τρόπους. Απ' ό,τι γνώριζε ο Σωκράτης είχε χάσει τη γυναίκα του σε τροχαίο όταν ακόμα ήταν νιόπαντροι. Δεν ξαναπαντρεύτηκε. Μη ασφαλισίμος –είχε πατήσει τα εβδομήντα–, δίχως αξιόλογες καταθέσεις να λιμνάζουν σε τραπεζικούς λογαριασμούς, του ήταν άχρηστος επαγγελματικά, γι' αυτό και οι κουβέντες μαζί του ήταν απελευθερωμένες απ' το μικρόβιο της πώλησης.

Ο Σωκράτης έβγαλε τα μοκασίνια και βούτηξε τα πρησμένα από τη ζέστη πόδια του στη δροσιά του γκαζόν.

«Στη δουλειά δεν πάμε καλά», απάντησε χωρίς περιστροφές στην ερώτηση του Διονύση κι η παραδοχή, ντυμένη πια με τη φωνή του, σαν να 'δωσε υπόσταση σε μια μέχρι πρότινος αμφισβητήσιμη ύπαρξη που δεν χωρούσε άλλο σε υπεκφυγές.

«Μου 'ρχεται να τα βροντήξω και να φύγω. Κι ύστερα σκέφτομαι: Άντε και τα παρατάω. Μετά τι κάνω; Να εγκαταλείψω την προϋπηρεσία μου, το πελατολόγιό μου, για να πάω κάπου αλλού με τον βασιικό; Κωλοσταιρεία... Δεν μας αφήνουν σε χλωρό κλαρί οι καριόληδες! Δεκαπέντε τοις εκατό πάνω φέτος η βάση για τους Ευδικούς... Δεν την έπιασες, τον πούλο. Δεν τους ενδιαφέρει τίποτα, ούτε ποιος είσαι, ούτε τι χαρτοφυλάκιο κουβαλάς από πίσω. Συνεχώς απαιτούν παραπάνω».

Είχε πάρει φόρα και δεν έλεγε να βάλει τελεία. Τώρα που βρήκε κάποιον ν' ακούσει, το μέσα του άδειαζε ασυγκράτητο.

«Η δουλειά μου είναι όλη μου η ζωή... Μακριά απ' τη δουλειά νιώθω έξω απ' τα νερά μου. Χαμένος, σαν να μην έχω αξία...»

Κόμπιασε. Παραξενεύτηκε κι ο ίδιος με όσα ξεστόμιζε. Ένωσε άβολα και προτίμησε να σωπάσει.

«Μετά που... έχασα την κυρά ήμουν πολύ χάλια», είπε ο Διονύσης σπάζοντας τη σιωπή και το βλέμμα του πέταξε ασυναίσθητα στο μάρμαρο κάτω απ' την ιτιά. «Τα 'χα σιχαθεί τα καράβια, σκεφτόμουν σοβαρά να ξεμπαρκάρω. Μα ήξερα πως χωρίς δουλειά θα τρελαινόμουν. Καμιά στεριά δεν με χωρούσε. Όταν στη ζωή σου δεν έχεις άλλο στήριγμα, ακόμα και να σε πνίγει η δουλειά δεν έχεις το κουράγιο να ξεκόψεις. Γίνεται η οικογένειά σου».

Έκανε μια παύση προσπαθώντας να βάλει τις αναμνήσεις του σε σειρά καθώς στριμώνχονταν όλες μαζί προς την έξοδο.

«...Ήταν μια μαύρη περίοδος. Γύριζα την πλάτη και τους κρατούσα όλους μακριά, προτιμούσα να βυθίζομαι μέσα μου αντί να βγω προς τα έξω. Όταν νιώθεις τον εαυτό σου σαν έναν άγνωστο με τον οποίο σε συνδέει μόνο τ' ονοματεπώνυμο, πώς να συστήσεις αυτόν τον άγνωστο σε άλλους ακόμα πιο ξένους; Απομονώνεσαι. Και κολλάς στη δουλειά – είναι η μόνη διέξοδος».

Τράβηξε μια βαθιά τζούρα απ' τον άφιλτρο «Άσσο» του φτύνοντας διακριτικά τον ταμπάκο που του κόλλησε στα χείλη.

«Κι έτσι τα χρόνια περνάνε κι εμείς γυρνάμε κάθε μέρα γύρω γύρω σέρνοντας τη μυλόπετρα χωρίς να 'χουμε ενδιαφέρον για τίποτα άλλο. Κι όλο λέμε στον εαυτό μας υπομονή, ελπίζοντας πως κάποτε τα πράγματα θα φτιάξουν. Μεταθέτουμε συνεχώς τα όνειρά μας στο μέλλον, ζώντας αποκλειστικά για κείνο το μακρινό τότε που υποτίθεται ότι θα εκπληρωθούν. Ε, κάποια στιγμή ξυπνάς κι αναρωτιέσαι πότε πέρασαν σαράντα χρόνια. Μόνο που τότε είναι λίγο αργά για ν' αλλάξεις μια δουλειά που σιχαίνεσαι... Ή, ακόμα χειρότερα, μια ζωή που δεν άξιζε...»

Χαμογέλασε πικρά και κοίταξε τον Σωκράτη με καλοσύνη.

«Καταλαβαίνεις τι θέλω να σου πω;»

Ο Σωκράτης κατάλαβε, αλλά δεν ήταν έτοιμος να παραδεχτεί αυτό που του 'λεγε ο Διονύσης.

Εκείνη τη στιγμή ακούστηκε στο καλντερίμι ο ήχος τροχοφόρου. Ένα άσπρο Σιτροέν σταμάτησε μπροστά στο σπίτι του Σωκράτη και κατεβήκαν δυο γυναίκες που κατευθύνθηκαν στην απέναντι μονοκατοικία. Η μια ήταν η κυρία Νικολούδη, παλιά γειτόνισσά τους.

«Θα έφερε κανέναν να δείξει το σπίτι», υπέθεσε ο Διονύσης. «Έχει πόσο καιρό που ψάχνει να το νοικιάσει».

Οι δυο γυναίκες μπήκαν στο σπίτι και βγήκαν ύστερα από κάνα τέταρτο. Η κυρία Νικολούδη, μια ευτραφής εξηντάρα ζωντοχήρα που 'χε μετακομίσει στα ανατολικά πριν από μερικά χρόνια, κοντοστάθηκε κοιτάζοντας προς το μέρος τους και τελικά πλησίασε ακολουθούμενη από την κοπέλα. Ο Σωκράτης την παρατηρούσε ανάμεσα απ' τα κάγκελα. Μετρίου ύψους, σιλουέτα λεπτή, στήθη ζουμερά. Το ενδιαφέρον του είχε ήδη ανάψει. Όταν πια μπήκαν στην αυλή –η κοπέλα αρχικά δίστασε αλλά μετά το κάλεσμα του Διονύση προχώρησε–, χίμηξε και στο πρόσωπό της. Μαλλιά μαύρα ολόισια, στιλπνά, μάτια λαδοπράσινα στεφανωμένα με μακριές βλεφαρίδες, μύτη λεπτή σαν κόσμημα. Χείλη τραγανά στο φόντο επιδερμίδας σταρένιας, αχνούδωτης.

Τινάχτηκε όρθιος πίσω απ' τον οικοδεσπότη που σηκώθηκε για να τις προϋπαντήσει.

«Σας έφερα να γνωρίσετε την καινούργια σας γειτόνισσα», τους ανακοίνωσε πρόσχαρη η κυρία Νικολούδη.

Η χειραψία της σφιχτή και το βλέμμα της ευθύβολο. Όσο ο Σωκράτης της εξηγούσε ότι τα σπίτια τους ήταν αντικριστά, κατέβαλλε προσπάθεια να συμμαζεύει τα μάτια του απ' τα παραστρατήματά τους στο ντεκολτέ, στους γοφούς, σε μια στενή λωρίδα γυμνής κοιλιάς.

Ευγενική, μετρημένη. Η Ελένη, σύμφωνα με τη σύσταση, σκόπευε να μετακομίσει το Σαββατοκύριακο.

Ο Διονύσης αφού έκανε κουμάντο στην κυρία Νικολούδη για να τη βοηθήσει στη μανούβρα στο στενό δρομάκι –κατέληγε σ' αδιέξοδο–, επέστρεψε στη θέση του χαμογελώντας πονηρά.

«Πρόσεξες ότι η μορφοσιά ήρθε μόνη της να δει το σπίτι; Αν ζούσε με κάποιον, δεν υπήρχε περίπτωση να το νοικιάσει χωρίς να το δει κι εκείνος, έτσι δεν είναι;»

‘Όχι, η αλήθεια ήταν ότι δεν το είχε προσέξει, αλλά δεν έκανε κάποιο σχόλιο. Βρισκόταν ακόμα υπό την επήρειά της και το μυαλό του είχε αρχίσει ήδη να κλώθει φαντασιώσεις. Πήρε τους λογαριασμούς του, χαιρέτισε τον ηλικιωμένο γείτονα του και κλείστηκε πίσω απ’ την πόρτα του.

Εκείνος έπιασε ξανά το σκαλιστήρι και συνέχισε το ξεχωρτάρισμα. Το χώμα γύρω απ’ το μάρμαρο και τις άσπρες τριανταφυλλιές ήταν αφράτο, πεντακάθαρο. Δεν προλάβαιναν να φυτρώσουν ζιζάνια εκεί. Το φρόντιζε ανελλιπώς, καταδικασμένος από το δικαστήριο που εξακολουθούσε να συνεδριάζει καθημερινά και να καταλήγει στην ίδια ετυμηγορία επί σαράντα τρία χρόνια.

Τα μάτια του θάμπωσαν από την επιδρομή των τύψεων. Την είδε ξανά πεταμένη έξω απ’ τ’ αμάξι με κείνο το κάτι που προεξείχε απ’ τα σωθικά της. Ένας ξαφνικός κολικός τον διπλωσε στα δύο. «Πώς το ’κανα, πώς;» μουρμούρισε αφήνοντας να του πέσει το σκαλιστήρι. Του ήταν αδύνατο να χαϊδέψει πατρικά τη φουσκωμένη κοιλιά της. Του είχε σφηνωθεί η ιδέα ότι το παιδί δεν ήταν δικό του. Πάντα κουβαλούσε τον φόβο μήπως του έκανε καμιά νίλα όσο έλειπε στα καράβια και δεν μπορούσε να την ελέγχει. Κι εκείνη τη μέρα που έμαθε ότι ήταν έγκυος η υποψία λες κι ήρθε και κούμπωσε πάνω στην πραγματικότητα. Λίγο καιρό πριν, το αφεντικό της στη βιοτεχνία την είχε πάει στη δεύτερη βάρδια, δύο με δέκα το βράδυ. Τον ενοχλούσε που η γυναίκα του γύριζε σπίτι τόσο αργά ενώ αυτός απουσίαζε. Τη σταμάτησε απ’ τη δουλειά για να ’χει ήσυχο το κεφάλι του, μα προτού περάσουν καλά καλά δυο μήνες τού ανακοινώνει περιχαρής την εγκυμοσύνη. Βάζει κάτω τις ημερομηνίες και βλέπει ότι η σύλληψη ταιριάζει με την αλλαγή της βάρδιας. Βέβαια ταίριαζε και με μια δική του άδεια, αλλά η υποψία ήταν πολύ ισχυρότερη. Δεν μπορούσε

να αποκλείσει την απιστία κι αυτό τον αρρώσταινε. Παρατάει το καράβι –ήταν δεμένοι στη Μασσαλία και φορτώνανε όταν έλαβε το μήνυμα της εγκυμοσύνης– κι επιστρέφει αεροπορικά. Ποτέ δεν της ομολόγησε τις μαύρες σκέψεις που τριβέλιζαν το μυαλό του. Την ήθελε να του μιλάει ελεύθερα, ελπίζοντας πως έτσι θα ήταν πιο εύκολο να αποσπάσει κάποιο στοιχείο που θα επιβεβαίωνε τις υποψίες του. Προσπαθούσε να την παγιδέψει με μισόλογα και φαινομενικά αθώες ερωτήσεις, που επαναλάμβανε επίμονα για να τσεκάρει αν η απάντηση θα ήταν η ίδια με την προηγούμενη φορά. Πού να ’ξερε η δόλια πόσα βράδια ενώ εκείνη κοιμόταν, αυτός έμενε ξάγρυπνος και γυρόφερνε το κρεβάτι τρελαμένος απ’ τις εικόνες που έσκαγαν στο μυαλό του, εικόνες απροσδιόριστων σκιών που σέρνονταν πάνω της και τη μαγάριζαν με τις εκκρίσεις τους, εικόνες απ’ τις οποίες δεν μπορούσε ν’ απαλλαγεί, εικόνες που τον εξωθούσαν σε βίαια ξεσπάσματα γι’ ασήμαντες αφορμές, παρακαλώντας ν’ αποβάλει το μπάσταρδο που το ’βλεπε να θεριεύει ασταμάτητα.

Κι η άμοιρη να υπομένει στωικά τις επίμονες ανακρίσεις του χωρίς να διαμαρτύρεται.

‘Όσπου ήρθε εκείνη η αποφράδα Καθαρά Δευτέρα. Φλεβάρης, το κρύο έτσουζε. Η εγκυμοσύνη προχωρημένη, δυσκολευόταν στις μετακινήσεις. Γι’ αυτό είχε νοικιάσει αυτοκίνητο για να την πάει επίσκεψη σε κάτι ξαδέφια της στη Μηχανιώνα. Η ευθυμία της τον εκνεύριζε κι άρχισε να πατάει το γκάτζι όλο και περισσότερο στους πρωτόγονους δρόμους εκείνης της εποχής. Δεν έδινε σημασία στα παρακάλια της να κόψει ταχύτητα. Ο τρόμος της τον ηδόνιζε, ένα είδος εκδίκησης για την αμφιβολία που τον τυραννούσε μήνες εξαιτίας της. «Εάν δεν λυπάσαι εμένα, λυπήσου τουλάχιστον το παιδί», του ’πε και τότε, σαν να ’ριξε λάδι στη φωτιά του, πάτησε το γκάτζι τέρμα, σε μια στροφή έχασε τον έλεγχο κι έφυγαν σ’ ένα χαντάκι πάνω σε κάτι δέντρα.

Το μυαλό ταρακουνημένο. Η όραση θολή, δυσκολευόταν να

εστιάσει. Θαμμένος μέσα στις τσαλακωμένες λαμαρίνες την είδε μερικά μέτρα παραπέρα ριγμένη ανάσκελα με τα πόδια λυγισμένα στο πλάι. Μια αιματοβαμμένη μάζα με κάτι που προεξείχε απ' την κοιλιά της. Του φάνηκε πως το χέρι του εμβρύου είχε σκίσει την κοιλιά και προσπαθούσε ν' αποδράσει απ' το σώμα της πεθαμένης μάνας του. *Ζει ακόμα, σκέφτηκε σαν μέσα σ' εφιάλτη, ζει το καταραμένο! Και λιποθύμησε.*

Όταν ξανάνοιξε τα μάτια, είχε συνέλθει κάπως. Η όραση είχε καθαρίσει και το μυαλό δούλευε καλύτερα. Στην επτά μηνών καταματωμένη κοιλιά της ήταν καρφωμένο ένα χοντρό σπασμένο κλαδί πάνω στο οποίο εκτινάχτηκε κατά την πρόσκρουση. Της φώναζε αλλά δεν απαντούσε, ούτε κουνιόταν. Κι αυτός καθηλωμένος κάτω απ' τα σίδερα, να μην μπορεί να τη βοηθήσει, να μην μπορεί να κάνει τίποτα πέρα από το να παρακολουθεί ανήμπορος το ανοσιούργημά του. Μόλις τα ουρλιαχτά του αποσώθηκαν, άρχισε να κλαίει. Κι όταν εξαντλήθηκε και το κλάμα, σιγηλά, μηχανικά άρχισε να γελάει μ' εκείνο το παράξενο γέλιο που πηγάζει από την έσχατη απόγνωση. Ύστερα ήρθαν οι στολές. Άλλες στολές τού μιλούσαν κι άλλες στέκονταν από πάνω της. Τους ρωτούσε αν ήταν ζωντανή, όμως δεν του απαντούσαν. Τους είδε που τη σκεπάζανε με μια κουβέρτα ως πάνω στο κεφάλι κι έπειτα τη βάλανε σ' ένα φορείο και την πήρανε. Έπειτα από πολύωρη ανασκαφή λευτέρωσαν κι εκείνον και τον στείλαν στο νοσοκομείο. Δεν την ξανάδε. Στην κηδεία της νοσηλεύόταν σε κακά χάλια. Έγινε μόνο μια κηδεία. Το αγέννητο παιδί δεν δικαιούνταν μνήμα – θα το παραπέταζαν στην τρύπα κάποιου νεκροταφείου, μαζί με τα ιστοτεμάχια και τα ακρωτηριασμένα μέλη που λογίζονταν νοσοκομειακά απόβλητα. Για να του εξασφαλίσει τουλάχιστον έναν τάφο, μάζεψε τα προικιά που του ετοίμαζε η μάνα του και τα έθαψε στην αυλή. Από πάνω φύτεψε άσπρα τριαντάφυλλα, μια ιτιά κι ένα κομμάτι απλάνιστο μάρμαρο. Κι ύστερα μπαρκάρισε με το πρώτο πλοίο να φύγει όσο το δυνατόν μακρύτερα. Οι υποψίες που τον κατέτρωγαν επί

επτά μήνες, έχοντας επιτύχει τον ισόβιο βασανισμό του, εξαφανίστηκαν μονομιάς. Πλέον δεν είχε καμιά αμφιβολία για την πατρότητα, κανένα ελαφρυντικό να επικαλεστεί στις ενοχές που τον ταλάνιζαν. Τα χρόνια περνούσαν μα η ψυχή του παρέμενε ρημαδιό. Μόνο έπειτα από δυο δεκαετίες θα έβρισκε το κουράγιο να φανερώσει τον άγνωστο που κρυβόταν μέσα του, όταν εξομολογήθηκε σε μια γυναίκα εξίσου σακατεμένη απ' τη ζωή ότι πάνω στην τρέλα του είχε οδηγήσει στον θάνατο τη σύζυγό του και το αγέννητο παιδί του. Μια του δρόμου. Την Κλειώ.

Η τηλεόραση καλωσόρισε τον Σωκράτη με μια σαπουνόπερα. Οι διάλογοι μεταξύ των πρωταγωνιστών δημιουργούσαν στο σπίτι μια ευχάριστη αίσθηση πολυκοσμίας. Ετοίμασε κάτι πρόχειρο να φάει κι άνοιξε την εφημερίδα πέφτοντας τυχαία πάνω στις τιμές των μετοχών. Με μιαν απότομη κίνηση γύρισε αμέσως σελίδα, αλλά δεν κατάφερε ν' αποφύγει τον οξύ πόνο στο στομάχι μόλις αντίκρισε τους πίνακες με τις αποτιμήσεις. Ήταν ένας από τους χιλιάδες εγκλωβισμένους μικροεπενδυτές που είχαν χάσει τις αποταμιεύσεις τους στο χρηματιστηριακό κραχ του '99, θύμα της φρενίτιδας που κατέλαβε τη χώρα απ' άκρη σ' άκρη. Η βελτίωση των οικονομικών μεγεθών, η προοπτική εισόδου της χώρας στην ΟΝΕ είχαν οδηγήσει σε μια παρατεταμένη μέθεξη, σ' έναν μαγικό τρόπο πλουτισμού. Οι ΑΕΛΔΕ ξεφύτρωναν σαν περίπτερα. Όπου κι αν στεκόσουν, άκουγες φίλους, συναδέλφους, αγνώστους να κοκορεύονται για τα εύκολα λεφτά που έβγαζαν απ' το Χρηματιστήριο. Κανείς δεν σκοτιζόταν για κεφαλαιακή επάρκεια, Ρ/Ε και τα συναφή ακατανόητα κουραφέξαλα. Υπνωτισμένοι από τις κυβερνητικές διαβεβαιώσεις για ακατάπαυστη άνοδο, νυχτωμένοι απ' την άγνοιά τους, αυτό που κυνηγούσαν όλοι ήταν ένα χαρτί με στόρι. Να κάνει ένα ράλι καρφωμένο για

δυο τρεις βδομάδες στο λίμιτ απ και να σου βγάλει ένα τζιπ ή την προκαταβολή για το εξοχικό. Οι εγγραφές νεοεισαγόμενων εταιρειών, άλλο χρυσωρυχείο. Βέβαια ήθελε καλή οργάνωση γιατί κάθε αίτηση έπαιρνε λίγα τεμάχια απ' τη μοιρασιά. Οπότε αν πήγαινες για γερές μπάζες, έπρεπε ν' ανοίξεις μερίδες σ' όλο το συγγενολόι. Γριές παραλυμένες από εγκεφαλικά, μωρά νεογέννητα, κάθε ανίσχυρη ή παραμελημένη ύπαρξη είχε αποκτήσει μερίδα στο Αποθετήριο και μια αδιανόητη έως πρότινος σημασία για τους επιτήδειους συγγενείς που καταγίνονταν με τη νέα μόδα. Ο λαός τσιμπολογούσε από τον ίδιο καπιταλισμό που μέχρι πριν από λίγο καιρό ήταν αποκλειστικό προνόμιο της ελίτ. Για πρώτη φορά μπορούσαν να απεκδυθούν τον ρόλο του θύματος και ν' αγοράσουν εισιτήρια διαρκείας στην κερκίδα των ισχυρών.

Επειδή δεν διέθετε ρευστό, αναγκαστικά πήρε δάνειο για να συμμετάσχει στο ντελίριο της Σοφοκλέους. Θυμήθηκε με πόνο ότι λίγες μέρες πριν απ' το κραχ τα χαρτιά του είχαν διπλώσει – το κεφάλαιό του είχε διπλασιαστεί. Μέσα σε εφτά μήνες! Κι όμως, ήθελε κι άλλο. Αν ξεφορτωνόταν τα χαρτιά εγκαίρως, με τα μισά ξοφλούσε και τα υπόλοιπα του 'μεναν κέρδος. Μα ήταν τέτοιος ο παροξυσμός εκείνων των ημερών, που όταν πουλούσες μετοχές το έκανες μονάχα για να αγοράσεις άλλες. Τα 'βλεπες τα κωλόχαρτα να συνεχίζουν τ' άλματα, μετρούσες τι έχανες κάθε μέρα που κρατιόσουν έξω απ' το πανηγύρι και σ' έπιανε αμόκ να ξαναμπίεις άρον άρον.

Μέχρι που μια μέρα, όχι διαφορετική από άλλες, κάποιος σαν να πάτησε ένα κουμπί κι εκεί που όλοι αγοράζανε, ξαφνικά όλοι πουλούσανε.

Τώρα πια έχανε όχι μόνο τα κέρδη αλλά και το ογδόντα τοις εκατό του κεφαλαίου. Κι είχε να ξοφλήσει και το μετοχοδάνειο.

Καθώς ξεφύλλιζε την εφημερίδα, το μάτι του κόλλησε στη φωτογραφία μιας εκρηκτικής ξανθιάς που διαφήμιζε ροζ τηλέφωνα ζουπώντας τα στήθη της. Προσπέρασε και πέταξε την

εφημερίδα στο τραπέζι. Προσπάθησε ν' αφοσιωθεί σ' ένα σίριαλ, μα τόση βλακεία ήταν πάνω από τις δυνάμεις του να την αντέξει. Στο πρόγραμμα ούτε «Εξάντας», ούτε Κούλογλου, μήτε κανέναν Λαζόπουλος. Τελειωμένο και το «Champions League» που ξεγελούσε τ' άδεια ντουβάρια. Καταναγκαστικά άρχισε να διαβάσει τις ειδήσεις βήτα διαλογής, ώσπου ξανάπεσε στην ξανθιά. Κοίταξε τη χρέωση και δίχως να ξέρει κι ο ίδιος τι ακριβώς ψάχνει σχημάτισε το νούμερο. Απάντησε κάποια Αριάδνη μ' αισθησιασμό που τονίζόταν εμφιαστικά σε κάθε λέξη και μαντεύοντας τη μοναξιά του του υποσχέθηκε ότι θα περνούσαν υπέροχα. Αφού περιέγραψε τον εαυτό της με το ιδανικότερο κάλλος, άρχισε να του περιγράφει τι του έκανε ή τι θα μπορούσε να της κάνει εκείνος. Παρ' όλο που στις προσπάθειές της διακρίνονταν οι καλές προθέσεις του έντιμου επαγγελματία, αυτά που έλεγε ακούγονταν σαν οδηγίες από κάποιο εγχειρίδιο που διάβαζε μηχανικά. Ήταν τόσο γελοίο που δεν άξιζε ούτε να αυνανιστεί. Μα ούτε εκείνη βιαζόταν να τον τελειώσει. Ακόμα τον είχε στα προκαταρκτικά δημιουργώντας σασπένς για το εάν θα ολοκληρώναν τη σχέση τους.

Πέταξε το τηλέφωνο στον καναπέ και βγήκε στο μπαλκόνι για λίγο αέρα. Το σκοτεινό σπίτι απέναντι μαζί με τον μικρό κήπο του που θέριευε παραμελημένος, έμοιαζαν να ανυπομονούν για την έλευση της όμορφης γειτόνισσας.

Επέστρεψε στην αγκαλιά της τηλεόρασης που έπαιζε μια ταινία με χορταστικούς σκοτωμούς κι ωραίες γκόμενες, μα δεν του 'κανε κέφι. Κατέφυγε ξανά στην εφημερίδα ξεκοκαλίζοντας κάθε άρθρο όσο αδιάφορο κι αν του ήταν. Το προτελευταίο στάδιο... Στο τέλος θα διάβαζε τα διανυκτερεύοντα φαρμακεία, τις ανακοινώσεις των γάμων, τα μνημόσυνα, ώσπου να τον πάρει ο ύπνος.

Κάπου στα πολιτιστικά ανακάλυψε ένα πάρτι ηλεκτρονικής μουσικής για το ίδιο βράδυ. Δεν ήταν άσχημη ιδέα – εκεί μπορούσε να πας και μόνος σου.

Τα κοστούμια και τα πουκάμισα ήταν ακόμα πεταμένα στο

κρεβάτι και τριγύρω στο πάτωμα. Διάλεξε απ' το βάθος της ντουλάπας ένα τζιν κι ένα μπλουζάκι και βγήκε στους δρόμους.

Ακινητοποιήθηκε από ένα αναπάντεχο μποτιλιάρισμα λίγο μετά το «Βίλκα», το οποίο σύντομα εξελίχτηκε σε κανονικό φρακάρισμα. Έπειτα από μαρτυρικό σταμάτα ξεκίνησε ήρθε αντιμέτωπος με τον λόγο της συμφοράς. Μια μεγάλη μοτοσυκλέτα συμπαραλιασμένη στη νησίδα και δυο τσαλακωμένα αμάξια τραβηγμένα στην άκρη του δρόμου. Ξεφούσκωτοι αερόσακοι, ραγισμένα παρμπρίζ, ρόδες, προφυλακτήρες και καπό σε αφύσικη ανατομία. Η ασφαλτος λεκιασμένη από υγρά, διάσπαρτα συντρίμια και γυαλιά. Ένας άντρας πεσμένος ανάσκελα. Ασάλευτος, διακρίνεται ανάμεσα στα πόδια των ανθρώπων που είναι σκυμμένοι πάνω του. Λίγο παραπέρα μια νεαρή γυναίκα με μακριά καλλίγραμμα πόδια ακουμπισμένη στο βουλιαγμένο φτερό ενός τρίτου αυτοκινήτου. Το αίμα που τρέχει απ' το μέτωπό της έχει διαπεράσει τη θωράκιση της ομορφιάς διαβρώνοντας την επιμελημένη της εμφάνιση. Το πορτρέτο μιας καλλονής μουντζουρωμένο από τις ίδιες του τις μπογιές. Αστυνομικοί με σφυρίχτρες αγωνίζονται να διευθετήσουν το κυκλοφοριακό χάος. Το δυστύχημα έχει συμβεί πολύ κοντά σ' ένα μοδάτο μπουζουζίδικο. Η μουσική του αντηχεί άσπλαχνα στο σημείο του ατυχήματος, προσπαθώντας θαρρείς ν' αποβάλει τον πόνο από τον ζωτικό του χώρο. Ασθενόφορα καταφθάνουν με ταχύτητα. Οι τσιρίδες των σειρήνων συμπλέκονται με τις μουσικές, ο πόνος κι η διασκέδαση παλεύουν για επικράτηση.

Λίγο μακρύτερα, σε μια παλιά αποθήκη πίσω απ' την 26ης Οκτωβρίου, παντού, σε κάθε γωνία, σε κάθε σκαλί, πρόσωπα αναδύονται σαρωμένα από τις αστραπές των φωτορυθμικών και των λείζερ σπαρταρώντας μέσα σ' αυτόν τον παράξενο βυθό όπου δεν σκέφτονται τίποτα. Trance, progressive κι electronica ανακατεμένες σ' έναν ρυθμό δίχως αρχή και τέλος, σ' έναν ρυθμό που επιταχύνει ολοένα δίχως ποτέ να φτάνει σε κορύφωση. Εδώ δεν βιώνεις ούτε επιδεικνύεσαι. Εδώ ξεχνάς. Το ζητού-

μενο είναι το χάσιμο. Ν' αποτινάξεις τους πολλαπλούς φλοιούς του εαυτού σου αφήνοντάς τον να διαλυθεί μες στην ψυχεδέλεια των ηλεκτρονικών παλμών και της αχαλίνωτης κίνησης. Δεν υπάρχουν γονείς, οι απαιτήσεις της φιγούρας και των επιδόσεων, δεν υπάρχουν φίλοι, συχνά δεν υπάρχει ούτε καν η γκόμενά σου που χορεύει δίπλα, υπάρχουν μόνο εσύ, ούτε καλύτερος μήτε χειρότερος, εσύ όπως είσαι, στροβιλιζόμενος δερβίσης σ' ένα σύμπαν παραληρηματικό, δίχως όρια.

Του ταίριαζε μια χαρά. Κατέβασε δυο σφήνες δυνατού αλκοόλ νιώθοντας τον ηλεκτρονικό σπασμό να τον καταλαμβάνει και να τον ενσωματώνει στη φρενίτιδα του κοπαδιού. Παρά τη σφοδρότητα των ντεσιμπέλ, το μυαλό του απολάμβανε μια σπάνια σιγή, κάτι βαθύτερο από γαλήνη, μια πνευματική νάρκη δυσεύρετη, ανακουφιστική.

Τον χτύπησε με μια έκρηξη φωτός μέσα απ' το αφηνιασμένο πλήθος. Καστανόξανθη με κοντό εφαρμοστό φόρεμα, αναβόσβηγε στον παλμό των φωτορυθμικών. Τον είδε κι αυτή και στην επόμενη λάμψη τον κοίταζε ακόμα και στη μεθεπόμενη· κι ύστερα ήταν σαν να χόρευε μόνο γι' αυτόν.

Διέσχισε το φουρτούνιασμα των σωμάτων και την πλησίασε. Εκείνη όταν τον είδε κοντά της πάγωσε για μια στιγμή, λες και δεν τον περίμενε τόσο γρήγορα. Φαινόταν μικρή, είκοσι δύο, είκοσι τριών χρονών το πολύ. Επικοινωνήσαν μ' ένα χαμόγελο, δεν χρειάστηκαν κάτι περισσότερο. Γλιστρώντας δίπλα του άρχισε ξανά να χορεύει. Τα μαλλιά της τότε τον χάιδευαν και τότε τον μαστίγωναν, μπορούσε να μυρίσει την κολόνια της όπως μπερδεύονταν με τον ιδρώτα της και δίχως να το πολυσκεφτεί κόλλησε πίσω της. Εκείνη ανταπέδωσε την πίεση σαρώνοντας τους βουβώνες του με τα οπίσθιά της, σ' ένα γλυκό βασανιστήριο που κράτησε ώρα. Δυο φίδια που τρίβονταν να ξεφορτωθούν το δέρμα τους.

Την τράβηξε απαλά απ' το μπράτσο μ' ένα νεύμα που έδειχνε την έξοδο. Εκείνη στράφηκε σε δύο φίλες της που χόρευαν παραδίπλα, κάτι είπαν και τον ακολούθησε.

«Έχεις λεφτά;» τον ρώτησε φωνάζοντας μες στ' αυτί του. Ο Σωκράτης τρελαμένος απ' τον πριαπισμό, δεν θέλησε να καθυστερήσει για εξηγήσεις. Δεν πρόλαβε καλά καλά ν' ανοίξει το πορτοφόλι του και την είδε να χώνει ξεδιάντροπα το χέρι της τραβώντας ένα πενηντάρικο. Πλησίασε έναν τύπο που στεκόταν παράμερα, βαριεστημένο, ανέγγιχτο από την έκσταση των υπολοίπων. Κάτι είπανε, κάτι ανταλλάζανε κι επέστρεψε με μια άγρια λάμψη στα μάτια. Έβγαλε με το δάχτυλο λίγη σκόνη απ' το σκονάκι και τη σνίφαρε. Πρότεινε και στον Σωκράτη. Δεν ήθελε. Σνίφαρε και το δικό του μερίδιο και τον φίλησε πειναλέα χουφτώνοντας τη στύση του.

Αυτρώθηκαν σπίτι του. Παρά το νεαρό της ηλικίας δεν είχε συστολές. Τα 'κανε όλα και γούσταρε άγρια. Με το ίδιο θράσος που πριν του βούτηξε τα χρήματα, ανακάλυψε στο ράφι με τα cd το «XPANDER» του Sasha και το 'βαλε σε ένταση ακατάλληλη για την ώρα.

«Χαμήλωσ' το», φώναξε ο Σωκράτης μπαίνοντας στο καθιστικό. Εκείνη –τη λέγανε Κασσάνδρα– ούτε που πήρε χαμπάρι. Συνέχιζε να χορεύει γυμνή μες στο μισοσκόταδο με την ίδια έξαψη που πριν πηδιόταν.

«Μη μασάς», του 'πε όταν της χαμήλωσε την ένταση. «Ο θεός μου είναι μεγάλη μούρη στην Ασφάλεια. Ένα τηλέφωνο σ' αυτόν και καθαρίζουμε. Ξέρεις πόσες φορές μου 'χουν κουβαληθεί μπάτσοι για διατάραξη; Πάντα καθαρίζει ο θεός. Γάμησε τους γείτονες, ας ξυπνήσουν, καλό θα τους κάνει. Θα θυμηθούν ότι 'ναι ζωντανό!»

«Εσύ έτσι νιώθεις ζωντανή;»

«Ναι, μόνο έτσι... Μόνο το βράδυ».

«Τη μέρα τι κάνεις;»

«Πεθαίνω σε δόσεις. Από τότε που γεννήθηκα».

Έβγαλε απ' την τσάντα της το σκονάκι και σνίφαρε τα υπολείμματα.

«Δουλεύεις;»

«Σπουδάζω», απάντησε σκουπίζοντας τις σκόνες από τη

μύτη της. «Πολιτικές επιστήμες. Διαταγή της μάνας μου. Ξεκίνησα απ' αυτά τα ΙΕΚ που μοιράζουν πτυχία φασόν. Δεν έμπλεξα καθόλου με τις πανελλήνιες – αυτά τα μαρτύρια είναι για τους μαλάκες. Ύστερα στο αγγλικό πανεπιστήμιο που συνεργαζόταν με το ΙΕΚ. Ένας χρόνος στο Λονδίνο. Χλιδή. Χωρίς γονείς να σου πρήζουν τ' αρχίδια...»

Δεν είχε πάψει να χορεύει στιγμή. Ο Σωκράτης, κι εκείνος γυμνός, τη χάζευε ξαπλωμένος στον καναπέ.

«Κι έπειτα εδώ. Μετεγγραφή. Τα κανόνισε η μάνα μου, είναι μες στην κλίκα. Πανεπιστημιακός. Οι περισσότεροι κάπως έτσι τακτοποιούν τα παιδιά τους. Δυο τηλέφωνα στους σωστούς ανθρώπους και μ' έφερε πίσω. Στη φυλακή».

«Ο πατέρας σου;»

«Εφοριακός. Κομματόσκυλο, όπως κι η μάνα μου. Όπως κι ο θεός μου στην Ασφάλεια. Ήθελαν να χώσουν κι εμένα. Με γράψαν στο κωλοκόμμα τους και με πίεζαν να συμμετέχω στις συνελεύσεις της κομματικής νεολαίας, ν' αναλάβω, λέει, πολιτική δράση. Είναι το πρώτο σκαλί. Μετά γίνεσαι εκπρόσωπος των φοιτητών κι απ' το τίποτα φτάνεις να ορίζεις τους διορισμούς των καθηγητών. Εννοείται πως σε ξεπληρώνουν με τα θέματα των εξετάσεων κι ένα γαμάτο μεταπτυχιακό κι έπειτα διδακτορικό, και ο δρόμος για την ακαδημαϊκή καριέρα είναι ανοιχτός. Και μιλάμε δίχως να 'χεις διαβάσει πάνω από εκατό σελίδες σε όλες τις σπουδές σου, έτσι;» Γέλασε σαρκαστικά. «Και γαμώ τα μπουρδέλα!»

«Τελικά έγινες μέλος στο κόμμα;»

«Ούτε που πάτησα. Αυτά πια δεν είναι κόμματα. Παντού διορισμένοι δικοί τους, των μεν ή των δε, που διορίζουν μόνο δικούς τους – αμόρφωτους, ηλίθιους, απατεώνες, οτιδήποτε, φτάνει να 'ναι του κόμματος. Δεν λογοδοτούν πουθενά. Ανέγγιχτοι κι από νόμους κι από ντροπές».

«Τους βρίζεις αλλά κι εσύ έτσι βολεύτηκες...»

«Η μάνα μου βολεύτηκε! Όχι εγώ», αντέδρασε με στριγκιά φωνή χτυπώντας νευρικά το πόδι της στο πάτωμα. Η κόκα

την έκανε ευερέθιστη. «Αυτή φαγώθηκε να επιστρέψω. Και μου το κοπανάει συνέχεια λες και πρέπει να τους χρωστάω χάρη, και σ' αυτή και στο κωλοκόμμα της. Λες και δεν ξέρω ότι με κάτι τέτοια πάνε να σε χώσουν στο μαντρί. Έτσι δουλεύουν. Όπως η Μαφία. Ένα ρουσφέτι και περνάς στην ιδιοκτησία τους, σαν να πουλάς την ψυχή σου στον διάβολο».

Τώρα κουνιόταν αργά, σαν κουρδισμένη, με μικρά μηχανικά βήματα μπρος πίσω, λες και της ήταν αδύνατο να μείνει έστω για λίγο ακίνητη. Η ομιλία της έβγαине λαχανιασμένη.

«Πόσο μου τη δίνουν! Αυτοί δεν είναι γονείς, είναι κυβερνητικοί εκπρόσωποι. Ανοίγουν το στόμα τους μόνο για να δικαιολογήσουν τις αντιφάσεις της κομματικής προπαγάνδας. Τρέμουν μήπως το κόμμα τους πέσει απ' την κυβέρνηση και χάσουν την κονόμα. Το κόμμα είναι το μοναδικό πράγμα που τους ενώνει. Αμφιβάλλω αν πηδιούνται – μεταξύ τους, εννοώ. Η μάνα μου είναι ένα κήτος εκατό κιλών. Ο μπαμπάς ακόμα βαρύτερος. Πολύ νευρικός παλιά· τώρα ούτε μπαίνει στον κόπο ν' αρπαχτεί. Έχουν χωρίσει το σπίτι στη μέση, το μέρος του ενός από δω, του άλλου από κει. Αγάπη μου, μην παραβιάζεις τον χώρο μου και θα ζούμε μια χαρά. Η αφασία των πεθαμένων».

«Μακάρι κι εγώ να είχα τα μέσα που έχεις εσύ. Ζωή απροβλημάτιστη. Πτυχία, δουλειά, καριέρα, στον αυτόματο πιλότο. Δίχως να σκοτίζεσαι για ανεργία και ωράρια».

«Ξέρω τι τίμημα έχουν τα κομματικά βολέματα, γι' αυτό τα σιχαίνομαι. Σε σαπίζουν από μέσα, σιγά σιγά, χωρίς να το καταλαβαίνεις. Όπως οι δικοί μου, που έχουν σαπίσει τελείως. Κι όχι μόνο οι δικοί μου αλλά και όλοι εκείνοι που για το υπόλοιπο της ζωής μου θα πρέπει να υποστηρίζω, να γλείφω, να χειροκροτώ. Εσύ θα 'νωθες τυχερός αν ήξερες ότι ο προορισμός σου είναι να σαπίσεις σαν κι αυτούς; Μεγάλωσα ακούγοντάς τους να σχεδιάζουν τις κομπίνες τους. Μαζεύονταν το βράδυ και κάνανε σούμα, πόσα βούτηξαν, με ποιους τα μοιράστηκαν, ποιους γαμήσανε. Σαν να 'ναι κάτι φυσιολογικό αφού δουλεύουν στο

Δημόσιο κι έχουν την κάλυψη του κόμματος. Ο μπαμπάς μου είναι ελεγκτής στην εφορία. Αφού ξετινάξει καλά καλά τα βιβλία των εταιρειών, τους κάνει εξήγα: ή τόσα για τις παραβάσεις ή τα μισά σε μένα και δεν ανοίγει ρουθούνι. Βέβαια δεν τα κρατάει όλα για πάρτη του. Οι πάντες παίρνουν ποσοστό, προϊστάμενοι, διευθυντές. Σύσσωμη η ιεραρχία είναι στο κόλπο. Δίνουν και μερικά ψίχουλα στο κράτος. Γι' αυτό κι αν διορίσουν κανέναν τίμιο, πέφτουν πάνω του να τον φάνε. Εάν ο έφορος είναι έντιμος, πώς θα τρώνε οι από κάτω; Τον πολεμούν με λύσσα και τον διώχνουν κακήν κακώς. Πάντα νικάνε.

»Κι η μάνα μου μια απ' τα ίδια. Αντιγράφει συγγράμματα από το εξωτερικό και τα πουλάει στο πανεπιστήμιο για δικιά της. Πάντα τ' αγοράζουν, ποτέ δεν της δημιουργούν πρόβλημα. Ξέρουν ότι έχει χοντρές πολιτικές άκρες και δεν θέλουν να τη δυσαρεστήσουν. Αποφεύγουν να δημιουργούν τριβές μέσα στο σινάφι τους για να μπορεί ο καθένας ν' αρπάξει αυτό που θέλει χωρίς να κινδυνεύει η ομερτά».

Τα φρύδια της έσμιζαν με μίσος. Όλο της το σώμα όπως χόρευε τσιτώθηκε και χτύπησε τις γροθιές στους μηρούς της.

«Η παλιοσκόφα!» στρίγκλισε. «Έχει το θράσος να λέει εμένα ξετσιπίωτη επειδή τάχα γυρίζω με τον έναν και με τον άλλο. Κι όμως εγώ είμαι πιο ηθική, της φωνάζω και της κοπανάω μία προς μία τις απατεωνιές της. Τρελαίνεται, αρχίζει να τρέμει και το βουλώνει· ξέρει ότι έχω δίκιο».

Γέλασε πικρά. Η χορευτική έξαψή της είχε σβήσει μες στον μονόλογο. Ωστόσο η ακατάσχετη λογοδιάρροιά της φανέρωνε πως ακόμα βρισκόταν υπό την επήρεια του ναρκωτικού. Επιτέλους έπαψε να κουνιέται πέρα δώθε και κάθισε δίπλα του. Η μειωμένη υπερκινητικότητα διοχετευόταν πλέον στα δάχτυλά της που χτυπούσαν μονότονα στο μπράτσο του καναπέ ακολουθώντας τον ρυθμό του «Zen Paradox» – είχε αλλάξει cd.

«Όλο μαλώνουμε...» ψέλλισε.

Εκείνος έγειρε προς το μέρος της και τη χάιδεψε ψηλά στον μηρό.

«Ένα νέο, όμορφο κορίτσι από καλή οικογένεια σαν εσένα, πώς είναι δυνατόν να κουβαλάει τόση οργή; Τόσο γλυκιά κι όμως τόσο... τόσο...»

«Τόσο βρώμικη;»

«Όχι βρώμικη. Σκασμένη... αηδιασμένη».

«Γιατί, εσύ τι είσαι; Γιατί είναι σκόρπια τα κοστούμια στην κρεβατοκάμαρα; Ούτε που είπες να τα μαζέψεις. Πάνω τους πεδηχτήκαμε». Κατέβασε ναζιάρικα το δάχτυλό της απ' τον λαιμό του ως την κοιλιά. «Γραβάτες, ζώνες και κολλαρισμένα πουκάμισα – μια στρωμένη δουλειά πεταμένη χάμω... Δεν θα σου 'λεγα τίποτα αν δεν έβλεπα τα διαλυμένα κοστούμια. Είσαι κι εσύ σαν κι εμένα, τους έχεις σιχαθεί. Αλλιώς δεν θα τολμούσες να σκορπίσεις τις φόρμες εργασίας στο πάτωμα. Θα τις φύλαγες καλοσιδερωμένες κι ετοιμοφόρες στην ντουλάπα. Καθωσπρέπει συσκευασίες ενός και μοναδικού πεθαμένου».

Της χαμογέλασε ξαφνιασμένος από την οξυδέρκειά της.

«Τι κοπέλα είσαι συ; Μόνο είκοσι τριών χρονών... Με τρομάξεις».

«Μια κοπέλα με νευρώσεις», απάντησε εκείνη απερίφραστα. «Απ' τα δεκαεννιά μου τρέχω στους ψυχαναλυτές. Οι απέξω βλέπουν μια οικογένεια με μορφωμένους γονείς, ευκατάστατους... Πού να ξέρουν τι σκατά κρύβονται πίσω απ' την πόρτα. Η μάνα μου μπορεί να σε τρελάνει με τις παπαριές της. Τη μια σου λέει: Κάνε όπως νομίζεις, ολόκληρη γαιδούρα έγινες, δεν χρειάζεται να με ρωτάς για το καθετί, και την επόμενη είναι ικανή ν' αρχίσει να τσιρίζει επειδή πήρες μια πρωτοβουλία και δεν τη ρώτησες. Δεν παίζεται... 'Ηθελε να με πλάσει κατ' εικόνα και ομοίωση. Τη μισώ! Μισώ ό,τι εκφράζει!» μούγκρισε σφίγγοντας τις γροθιές της. «Βέβαια μου πήρε καιρό να το παραδεχτώ. Στην αρχή τ' αρνείσαι, αντιστέκεσαι στην αλήθεια με νύχια και με δόντια, ώσπου γίνεται ένα μπαμ και βγαίνουν τα δηλητήρια στην επιφάνεια. Επί μήνες περιέγραφα στην ψυχαναλύτριά μου ένα οικογενειακό περιβάλλον ειδωλλιακό, μια μάνα υπόδειγμα. Εκείνη δεν έφερε αντίρρηση,

μ' άφηνε. Όσπου μια μέρα πιάστηκα με τη μάνα μου και σκοτωθήκαμε, το μίσος έκαψε τα πάντα, οι ωραιοποιήσεις έγιναν στάχτη. Το ...υπόδειγμα ήθελα να το πατήσω κάτω σαν σύκο. Η ψυχανάλυση σου υποδεικνύει την αντίφαση, με το μαλακό βέβαια. Αντιδράς. Μα στο τέλος συνειδητοποιείς το αυτονόητο. Η αντίσταση ξεπερνιέται κι έρχεσαι αντιμέτωπος με τις βρωμιές του ασυνειδήτου σου. Ξαφνιάζεσαι. Τρομάζεις. Λανθάνον μίσος προς τον γονιό επί τη βάσει του οιδιποδείου; Εγώ να μισώ τη μάνα μου; Αποκλείεται! Σου λέει η ψυχανάλυση: Το μίσος είναι ανθρώπινο συναίσθημα. Μην το φοβάσαι. Κοίτα το κατάματα. Τώρα που το ξέρεις δεν χρειάζεται να το φοβάσαι. Ιδού το μπαρούτι της ενδοψυχικής σύγκρουσης...»

«Κι έτσι απλά όλα διορθώνονται;» ρώτησε ο Σωκράτης με ενδιαφέρον.

«Όχι βέβαια. Τα δύσκολα τότε ξεκινάν. Τα μάτια σου ανοίγουν και καταλαβαίνεις ότι δεν είσαι υποχρεωμένος να στριμώχνεσαι στα δικά τους μέτρα. Διεκδικείς τον χώρο σου, τους χτυπάς τα στραβά τους κι αυτό προκαλεί νέες προστριβές. Βλέπεις πράγματα κι αγανακτείς. Λες, εγώ δεν θα γίνω έτσι. Πλέον είναι επιλογή, όχι τυφλή εφηβική αντίδραση. Εμένα ανέκαθεν με αηδίαζε το πόσο διεφθαρμένοι ήταν. Όμως παρίσταναν πως δεν με πείραζε. Παρίσταναν πως δεν έβλεπα, πως δεν άκουγα. Όταν το κάνουν οι ίδιοι οι γονείς σου, πόσο κακό μπορεί να 'ναι; Στο κάτω κάτω δεν έκλεβαν κανέναν φτωχό. Το κράτος έκλεβαν και τους επιχειρηματίες για να προσφέρουν στην οικογένειά τους μια καλύτερη ζωή. Το αποδέχεσαι σαν κάτι σχεδόν φυσιολογικό και μαθαίνεις να τους δικαιολογείς. Μόνο αφού αποστασιοποιήθηκα χάρη στη θεραπεία, διέκρινα καθαρά την ξετσιπωσιά τους κι άρχισα να χώνομαι στη μάνα μου όταν μου το 'παιζε ηθική και υπεράνω».

«Πώς το πήρε;»

«Δεν την άντεξε τόση ειλικρίνεια. Μου 'κοψε την ψυχανάλυση και μ' έστειλε σ' έναν κολλητό της ψυχίατρο που με φλόμωσε στα φάρμακα. Πάω μια φορά τον μήνα, του σκάω την

επίσκεψη, μέσα σε δυο λεπτά μού πασάρει τη συνταγή και τελειώνουμε εκεί».

«Είσαι καλύτερα με τα φάρμακα;»

«Παίρνεις ένα χάπι κι ησυχάζεις. Ησυχάζουν κι οι άλλοι έτσι. Οπότε... είναι πιο εύκολο για όλους. Και με μικρότερο κόστος», του απάντησε μαραμμένα.

Το γλυκό πρόσωπό της βάρυνε από μιαν απότομη θλίψη – προφανώς περνούσε η επίδραση της κοκαΐνης. Έπρεπε να βιαστεί προτού αλλάξει η διάθεσή της. Με το στόμα επιτέθηκε στη θηλή της, ενώ το χέρι του χαϊδεψε το ξανθό χνουδι που ανάβλυζε απ' τον αφαλό της και κατέβαινε στα σκούρα κύματα της ήβης. Η Κασσάνδρα τεντώθηκε πίσω σαν ελατήριο. Της τον έβαλε με τη μία, δίχως να της αφήσει περιθώριο για νέο γύρο φλυαρίας. Έξω χάραζε και το λακρινί τον είχε νυστάξει. Να ξεθύμαινε άλλη μια φορά και θα την ξαπόστελνε.

Ευπνώνοντας την επόμενη μέρα, βρέθηκε περιτριγυρισμένος απ' τις πεταμένες γραβάτες που ενέδρευαν σαν φίδια ανάμεσα στα σεντόνια, έτοιμες να τυλιχτούν στον λαιμό του.

Θυμήθηκε ότι είχε άδεια και ξεφύσηξε με ανακούφιση. Χουζούρεψε δίχως να νοιάζεται για την ώρα αναπολώντας τη χτεσινή μέρα. Μια έξοδος κινδύνου που άνοιξε εκεί που δεν το περίμενε, αφήνοντας ωστόσο μια πικρή επίγευση επειδή για τη δεύτερη φορά δεν υπήρχε προφυλακτικό. Με κάτι τέτοια τσουλάκια καλό είναι να φυλάγεσαι, μάλωσε τον εαυτό του και σηκώθηκε να δει τι ήταν αυτή η φασαρία που ερχόταν απέξω. Το δρομάκι είχε μπλοκάρει ένα φορτοτάξι, απ' το οποίο εργάτες ξεφόρτωναν έπιπλα και χαρτοκιβώτια. Η μετακόμιση της Ελένης ήταν γεγονός. Την παραμόνεψε πίσω απ' την κουρτίνα, μα δεν την είδε πουθενά.

Το μάτι του έπεσε στους λογαριασμούς που του έδωσε χτες ο Διονύσης. ΔΕΗ, ΤΕΒΕ, πιστωτικές –ρουθύνισε εκνευρισμέ-

νος, πάλι ταπί θα 'μενε απ' το πρώτο δεκαήμερο του μήνα– και η τρίμηνη ενημερωτική κατάσταση για το στεγαστικό του. Είχε αγοράσει το σπίτι χάρη στην αποζημίωση που εισέπραξαν με την αδερφή του από την ασφάλεια του πατέρα τους μετά τον αιφνιδιαστικό θάνατό του από εγκεφαλικό. Η μάνα τους είχε φαγωθεί τότε επειδή ο μακαρίτης την είχε αφαιρέσει απ' τους δικαιούχους. Δεν είχαν προλάβει καλά καλά να τον κηδέψουν κι άρχισε να τους κάνει παράπονα για τα λάθη και την αχαριστία του και να κλαίγεται που της κατέστρεψε τη ζωή. Ο Σωκράτης κι η αδερφή του κατάλαβαν αμέσως. Έχασε τη διατροφή και κλαιγόταν για να της δώσουν μερίδιο από την αποζημίωση. Όταν είδε κι απέιδη ότι η κλάψα δεν τους συγκινούσε, ξέσπασε με τον δικό της γνώριμο τρόπο:

«Σαν δούλα τον υπηρέτησα τόσα χρόνια, κι αυτόν κι εσάς! Αυτή είναι η ανταμοιβή μου; Να μ' έχετε τόση ώρα να παρακαλάω αντί να πείτε μόνοι σας να χαλαλίσετε πέντε παράδες για τη μάνα σας! Σ' εμένα και στον πάτερ Λάμπρο χρωστάτε αυτό που είστε σήμερα. Αλλιώς ποιος ξέρει τι κατάληξη θα 'χατε!»

Τέτοιου είδους αναφορές στον παπά ήταν δεδομένο ότι θα προκαλούσαν την έκρηξη του Σωκράτη. Τα βρισίδια του αντάριασαν το σπίτι συθέμελα.

«Τι σας έφταιξε και τον βρίζετε; Σας αρέσει δεν σας αρέσει, ο παπα-Λάμπρος σας στάθηκε σαν πατέρας, αυτή είν' η αλήθεια. Και μάλιστα πολύ καλύτερος απ' τον πατέρα σας».

Αυτό ήταν, τον έβγαλε εκτός εαυτού. Έτσι έκανε και με τον άντρα της. Όταν έβλεπε ότι δεν περνούσε το δικό της, από αντίδραση πυροδοτούσε έναν καβγά για κάτι άσχετο. Ο Σωκράτης άρχισε να εκσφενδονίζει χριστοπαναγίες, μαζί κι ένα ποτήρι που ανατινάχτηκε στο πάτωμα.

«Τολμάς και με βρίζεις μέσα στο ίδιο μου το σπίτι, παλιο-αλήτη! Να τα μαζέψεις και να φύγεις από δω!»

«Δεν πας στο διάολο, βλαμμένη...»

Έριξε όπως όπως τα ρούχα του στη βαλίτσα ακούγοντάς

τη να κλαίει στο σαλόνι. Η αδερφή του προσπαθούσε να την καλμάρει.

«Αγγέλα, πάμε, θα σε περιμένω κάτω», πρόσταξε.

Εκείνη τον κοίταξε ενοχλημένη από το επιτακτικό ύφος του.

«Σου είπα, άσ' την και πάμε να φύγουμε!» τη διέταξε αυστηρά.

«Εγώ θα μείνω», ήρθε κοφτή η απάντηση αφήνοντάς τον σύζυλο. Πρώτη φορά σε μια διένεξη με τη μάνα τους αρνούνταν να πάρει το μέρος του.

«Ρε, άι σιχτίρ κι οι δυο σας!» γρύλισε και βρόντηξε την πόρτα πίσω του.

Αυτή ήταν και η οριστική διάρρηξη του ιδιαίτερου δεσμού του με την Αγγέλα, όπως είχε διαμορφωθεί από την παιδική τους ηλικία ως αντιστάθμισμα στην καταπίεση του περιβάλλοντος. Έκτοτε ανάμεσά τους υπέβασκε ψυχρότητα και τα τηλέφωνα μεταξύ τους αραιώσαν πολύ. Όσο για τη μάνα του, ήταν ζήτημα εάν μιλήσαν τρεις τέσσερις φορές τα επόμενα χρόνια. Τελευταία φορά την κάλεσε για να της ευχηθεί επ' ευκαιρία κάποιων Χριστουγέννων, αλλά έπεσε πάνω σ' έναν τοίχο εγωιστικής ψυχρότητας. Ήταν δύσκολος άνθρωπος η μάνα τους, με απίστευτες ιδιορρυθμίες, το Ξεραν βέβαια από παλιά. Γι' αυτό και προτιμούσαν να μην έχουν συχνά πάρε δώσε – καλύτερα μακριά κι αγαπημένοι.

Τα χρήματα της αποζημίωσης απ' τον θάνατο του πατέρα κάλυψαν περίπου το εβδομήντα τοις εκατό της αξίας του σπιτιού. (Ένα παράδειγμα από την προσωπική του ζωή που επικαλούνταν συχνά για να αποδεικνύει την ωφέλεια της ασφάλισης και να ξεπερνά τις αντιρρήσεις των υποψηφίων πελατών.) Για το υπόλοιπο πήρε δάνειο. Επίσης με δάνειο απέκτησε τα έπιπλα, όπως και τον οικιακό εξοπλισμό. Ξεπλήρωνε ένα τρίτο δάνειο για τ' αμάξι του – ευτυχώς αυτό σε τέσσερις μήνες τελείωνε. Κι ακόμα ένα καταναλωτικό για τις μετοχές που αγόρασε. Χώρα οι κάρτες. Σε περίπτωση που έχανε τη δουλειά του, την είχε άσχημα. Άντεχε δυο, τρεις μήνες

το πολύ. Οι δόσεις απορροφούσαν πάνω απ' το μισό εισόδημά του. Μάλιστα το τελευταίο τρίμηνο που οι προμήθειές του μειώθηκαν, ακόμα κι ύστερα από αιματηρές περικοπές με το ζόρι έβγαζε τον μήνα.

Προσπαθώντας να ξεφορτωθεί το βάρος τους, πέταξε αναγκαστισμένους τους λογαριασμούς στο τραπέζι της κουζίνας.

Ήθελε πολύ να κολυμπήσει, όμως βαριόταν να τρέχει στη Χαλκιδική χωρίς παρέα. Μια λύση θα ήταν κάποιος κολυμβητήριος, μα οι λιγοστές δημόσιες πισίνες συνήθως είχαν τόσο κόσμο που νόμιζες ότι δεν επιπλέεις στο νερό αλλά στην επιφάνεια ομαδικού τάφου. Πάνω που το σκεφτόταν, χτύπησε το κινητό του. Ήταν η Κασσάνδρα. Δεν περίμενε τηλεφώνημά της τόσο σύντομα, ιδίως μετά τον μάλλον άκομφο τρόπο με τον οποίο την έδιωξε χτες. Η καημένη, ύστερα απ' τη δεύτερη φορά γύρισε πλευρό για να κοιμηθεί. «Έι, ξύπνα», της φώναξε, «δεν μπορείς να κοιμηθείς εδώ, το πρωί θα πάω στη δουλειά».

Μιλούσε ήρεμα, γλυκά, τρώμαζε να τη γνωρίσει. Βρισκόταν στο εξοχικό τους στην Κρουσηγή. «Έλα για μια βουτιά αν τελειώσεις νωρίς τη δουλειά σου», του πρότεινε. «Μη φοβάσαι, εγώ δεν θα σε διώξω μόλις τελειώσουμε». Του τη φύλαγε και του την είπε ωραία. Ήταν μαγκιόρα η μικρή.

Περίπου μια ώρα αργότερα έμπαινε στο πολυτελές συγκρότημα παραθεριστικών κατοικιών που είχε ξεφυτρώσει σ' ένα πλάτωμα ξεριζωμένου πευκοδάσους. Προχώρησε σύμφωνα με τις οδηγίες της ως την άκρη του κατάφυτου οικοπέδου, ώσπου είδε το ασημί RAV 4 και σταμάτησε. Τη βρήκε αραχτή κάτω απ' τον ήλιο δίπλα στην πισίνα της μεζονέτας ν' αστράφτει στιλβωμένη με αντηλιακό, με τα μοντέρνα γυαλιά της και το λαμέ μαγιό, έχοντας για παρέα ένα περιοδικό μόδας. Τα τζιτζίκια οργιάζαν. Στο βάθος χαμηλά, πέρα από τις κορυφές των πεύκων διακρινόταν το γαλάζιο της θάλασσας. Ξενερωμένη, χωρίς τη χτεσινή λύσσα της ντόπας, τον προϋπάντησε μ' ένα τρυφερό φιλί στο μάγουλο. Σώμα λεπτό, ζυ-

μωμένο με πούπουλα, αζόριστο από γυμναστικές και ταλαιπωρίες. Μπήκανε μέσα να του ετοιμάσει έναν φραπέ. Μεζονέτα απλόχωρη, απ' τις βαρβάτες. Πέτρινοι τοίχοι, κουζίνα από μασίφ ξύλο με γερμανικά ηλεκτρικά, τζάκι, δερμάτινοι καναπέδες, πίνακες ζωγραφικής. Περιεργαζόταν αλλοπαρμένα την κάθε γωνιά κλώθοντας στο μυαλό του ασφάλειες κλοπής, πυρός, ασφάλεια για το τζιπ, αμοιβαία κεφάλαια. Εδώ υπήρχε πολύ χρήμα για μετάγγιση.

«Τσίγκος...»

Χαμένος ο Σωκράτης στα φανταστικά συμβόλαια, δεν κατάλαβε.

«...Ο πίνακας που κοιτάς. Ο ζωγράφος λέγεται Τσίγκος», του εξήγησε χαμογελώντας.

Θέλησε να συζητηθεί μα δεν τα κατάφερε.

«Το 'χετε ασφαλισμένο;»

Η Κασσάνδρα δεν ήξερε να του απαντήσει.

«Τον φέρανε εδώ για να τον επιδεικνύουν στους επισκέπτες που θα δέχονται το καλοκαίρι. Η κοινωνική τους καταξίωση επιβεβαιώνεται απ' τα εγκώμια. Γι' αυτό κι όποιος δεν ενθουσιαστεί με τον Τσίγκο δεν λαμβάνει ξανά πρόσκληση. Έτσι περνάνε τα Σαββατοκύριακα. Ανταλλάσσουν με τη σειρά επισκέψεις κι επιφωνήματα».

«Πρέπει να είναι ακριβός πίνακας... Δεν φοβάστε μήπως τον κλέψουν;»

«Οι κλέφτες εδώ είναι ικανοί να σου πάρουν και τα σεντόνια, αλλά με τη ζωγραφική δεν ασχολούνται. Τι βλέπεις;» τον ρώτησε παρατηρώντας την επιμονή με την οποία περιεργαζόταν το αφαιρετικό θέμα του.

«Ένα πουλί με τ' άντερα χυμένα».

Γέλασε με την καρδιά της και κάθισε δίπλα του. Ήταν προτιμότερο απ' το να βγουν έξω στο λιοπούρι – μέσα στο σπίτι είχε πολλή δροσιά.

«Πάλι καλά. Ξέρεις τι βλέπω εγώ; Έναν κρεμασμένο, πεθαμένο από καιρό, που δεν λεν να τον κατεβάσουν απ' το σα-

λόνι. Ξέρεις τι είναι; Η χαρά της ζωής. Προσπαθούν να την αναστήσουν με τα λεφτά τους αλλά οι δόσεις μικρές κι εξαντλούνται γρήγορα. Είναι καταδικασμένοι να κυνηγούν υποκατάστατα που πάντα θα κοστίζουν πιο ακριβά απ' όσο αντέχουν να πληρώσουν. Νόμιζαν ότι θα την έβρισκαν στο εξοχικό τους· το αγόρασαν μα η χαρά ξεγλίστρησε. Νόμιζαν ότι θα την κατακτούσαν με το σκάφος τους· πάλι τους κοροϊδέψε. Το ίδιο και με τον Τσίγκο – η χαρά τους εξανεμίστηκε μέσα σε λίγα εικοσιτετράωρα. Μόλις φύγουν οι καλεσμένοι, αρχίζουν την ανασκόπηση. (Πήρε κοροϊδευτικό ύφος.) “Αγάπη μου, η γυναίκα του αντιπρύτανη, μανιακή με την τέχνη, ξετρελάθηκε με τον Τσίγκο· κι ο Έφορος τον εκτίμησε για πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες!” Καλά, όταν περιμένουν κόσμο δεν το συζητάμε, αρχίζουν την προετοιμασία ώρες πριν. Στέκονται μπροστά στον καθρέφτη και προβάρουν ρούχα, παπούτσια, μορφασμούς απ' όλο το φάσμα της προσποίησης. Εμένα με κοιτάζουν στραβά. “Τι μούτρα είναι αυτά”, μου λένε, “τι θα σκεφτούν οι καλεσμένοι μας. Πάρε ένα χάπι, τόσα έχεις· πάρε ένα χάπι να φαίνεσαι χαρούμενη. Μη γίνουμε ρεζίλι!”»

Χαμογέλασε πικρά, τα μάτια της γυάλιζαν σαν να 'χαν βουρκώσει. Ενόσω μιλούσε, ο Σωκράτης, παρά τη φαινομενική προσοχή του, μάλαζε τη γάμπα της όπως ήταν απλωμένη πάνω του, κι είχε φτιαχτεί. Εκμεταλλευόμενος την παύση της μουρμούρισε κάτι γλυκόλογα και την ξεγύμνωσε – αυτή τη φορά είχε καπότα.

Ύστερα κατεβήκαν στην παραλία. Λάδι η θάλασσα, σμαραγδένια τα νερά. Κρυστάλλινα και δροσερά, λες και πήγαν απ' τις ρίζες των πεύκων που έσκυβαν από πάνω τους. Η Κασσάνδρα δεν ήταν πολύ της κολύμβησης. Αφού βράχηκε λίγο, προτίμησε την ηλιοθεραπεία και το περιοδικό της. Αντίθετα ο Σωκράτης κολύμπησε στην καθάρια παραλία, ξανοίχτηκε στα βαθιά κι ο αμμουδερός πυθμένας εξακολουθούσε να εκτείνεται από κάτω του δίχως ίχνος φυκιού ή μαυρίλας, τί-

ποτα που να διαταράσσει την απόλαυσή του. Επέστρεψε στην ακτή αρκετή ώρα αργότερα, κουρασμένος μεν αλλά γαληνεμένος για πρώτη φορά εδώ και πολύ καιρό.

Για φαγητό τράβηξαν στην Άθυτο, έξω απ' τον ανεπτυγμένο τουριστικά οικισμό, στο ετοιμόρροπο ταβερνάκι κάτω στον μικρό κόλπο, όπου συνήθως έβρισκες φρέσκο ψιλόψαρο. Ο Σωκράτης έτρωγε με μεγάλη όρεξη. Όμως η Κασσάνδρα, σαν να 'χε χάσει τη δική της, κάπνιζε ζαρωμένη δίχως να βάζει μπουκιά στο στόμα της κοιτώντας αμίλητη τα αραγμένα ψαροκάικα. Η σιωπή της τον παραξένεψε, ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με την εικόνα που του είχε παρουσιάσει ως τώρα. Αποπειράθηκε να την κεντρίσει με κάποια τετριμμένα σχόλια για νησιά και διακοπές, στα οποία εκείνη αποκρίθηκε κουνώντας βαριεστημένα το κεφάλι της. Το κλίμα βάρυνε κι ο Σωκράτης άρχισε να σπάζεται.

Στράφηκε προς το μέρος του με το μέτωπο ρυτιδιασμένο σαν από ξαφνικό πόνο.

«Πώς θα περάσει η υπόλοιπη μέρα; Ήρθες, πηδηχτήκαμε, φάγαμε. Τώρα θα χωριστούμε, εσύ θα επιστρέψεις στα πεταμένα κοστούμια κι εγώ στο εξοχικό παρέα με τον κρεμασμένο. Μα και μαζί να μείνουμε, δεν θα 'ναι καλύτερα. Μόνη ή με παρέα ξέρω ότι στο τέλος δεν θ' αντέξω και θ' αρχίσω πάλι να ψάχνομαι στα χάπια και στις σκόνες».

Ακούμπησε τους αγκώνες στο τραπέζι και στήριξε το κεφάλι στα χέρια της, θαρρείς και δεν άντεχε άλλο την πίεση στα τοιχώματά του.

«Στην παραλία που κάναμε μπάνιο μ' έβλεπα πνιγμένη. Στο σπίτι που κάθομαι μου καρφώνεται η εικόνα του εαυτού μου με τις φλέβες κομμένες. Όταν ξαπλώνω στο κρεβάτι, μου έρχονται σκέψεις ότι πάσχω από φρικτές αρρώστιες κι είμαι ετοιμοθάνατη. Ακόμα και τώρα που καθόμαστε μαζί... Τέτοιες άρρωστες ιδέες με βασανίζουν συνέχεια, προσπαθώ να τις καταπολεμήσω μα δεν τα καταφέρνω, λες κι όσο αντιστέκομαι τόσο φυλακίζομαι μέσα τους...»

Σήκωσε το βλέμμα αποκαλύπτοντας το τσακισμένο της πρόσωπο.

«Ξέρεις πώς είναι να 'χεις τα πάντα αλλά να μη σου κάνει όρεξη για τίποτα; Να νιώθεις λειψός, βρώμικος; Γνωρίζω πολλά παιδιά στον κύκλο μου που 'ναι έτσι. Που σιχαίνονται τους γονείς τους για το πόσο βαθιά και αμετανόητα διεφθαρμένοι είναι. Ψεύτες και υποκριτές. Και ιδίως τους σιχαίνονται επειδή καμαρώνουν γι' αυτό κι έχουν την απαίτηση να γίνουμε κι εμείς σαν τα μούτρα τους. Απ' την εφηβεία μάς προετοιμάζουν για να τους διαδεχτούμε στο μπουρδέλο που φτιάζανε. Μας μαθαίνουν τα κόλπα, τα παραθυράκια των νόμων, τις κατάλληλες διασυνδέσεις. Κι όμως την ίδια στιγμή έχουν την απαίτηση απέναντί τους να 'μαστε υποδείγματα ηθικής. Να τους σεβόμαστε και ν' αναγνωρίζουμε τους κόπους τους». Γέλασε μελαγχολικά. «Πες μου, θέλει πολύ για να τρελαθείς; Πόσο υγιής μπορείς να είσαι όταν μεγαλώνεις σε τέτοια οικογένεια; Κι όχι τίποτα, σε είκοσι τριάντα χρόνια θα έχουμε εμείς στα χέρια μας το κουμάντο της χώρας, καταλαβαίνεις τι σου λέω; Τέλος πάντων, εγώ δεν άντεξα. Ίσως να μην είμαι όσο χοντρόπετση πρέπει. Η διάγνωση λέει καταναγκαστική νεύρωση. Έμμονες ιδέες τρώνε το είναι μου απ' τη στιγμή που θα ξυπνήσω ώσπου να κοιμηθώ, μέχρι και στον ύπνο μου ακόμα. Νιώθω ότι χάνω το μυαλό μου κι αναγκαστικά βουτάω στα χάπια και στην κοκαΐνη. Μόνο έτσι ζωντανεύω».

Εκείνο το χαρακτηριστικό πικρό χαμόγελο αναδύθηκε απρόσμενα στα χείλη της. Τον κοίταξε συγκαταβατικά.

«...Εσύ το 'χεις βρει το ναρκωτικό σου; Τελικά δεν ήταν η καριέρα, ε; Μην το ψάχνεις στις ουσίες που κυκλοφορούν στο εμπόριο ή στο πεζοδρόμιο, έχω δοκιμάσει τα πάντα».

Τα μάτια της πέταξαν απ' την άλλη μεριά, προς τη θάλασσα. Το αεράκι ανάδευε μια μακριά καστανόξανθη τούφα της φράντζας της που είχε ξεφύγει απ' τον κότσο της και εμπόδιζε το οπτικό της πεδίο. Όλο τη μάζευε πίσω απ' το λεπτεπίλεπτο αυτί της κι όλο εκείνη ξέφευγε.

«...Θ' αναρωτιέσαι, και με το δίκιο σου, γιατί σε κάλεσα. Η αλήθεια είναι ότι μου αρέσεις. Έχεις κάτι που κάνει τον άλλο να σε εμπιστεύεται και... γι' αυτό... Τέλος πάντων, ήλπιζα ότι μ' εσένα θα άντεχα, όμως τελικά δεν αντέχεται με τίποτα». Σκέπασε το πρόσωπο με τη λεπτή παλάμη της σαν να προσπαθούσε να κρυφτεί πίσω απ' τα χρυσά της δαχτυλίδια. «Αχ, γιατί σου τα ξεφούρνισα όλα, θα το μετανιώσω, το ξέρω, ήδη το μετάνιωσα, ο βόθρος ξεχειλίσε, τι ξεφτίλα, μη με κοιτάς έτσι, ξέχασε ό,τι σου είπα, ξέχασέ τα σαν να μην ειπώθηκαν ποτέ... Θέλω οπωσδήποτε ένα χάπι, ένα αγχολυτικό, ένα οτιδήποτε, τι μαλακία που δεν πήρα μαζί μου, νόμιζα μ' εσένα θ' άντεχα, το κεφάλι μου πάει να σπάσει, μη στεναχωριέσαι, θα πάρω το χάπι μου και θα 'μαι μια χαρά, έχω πολλά στο σπίτι, με συγχωρείς αλλά πρέπει να φύγω (σηκώθηκε βιαστικά κι έσκυψε από υποχρέωση να τον φιλήσει στο μάγουλο). Θα πάω στο σπίτι και θα 'μαι μια χαρά, ναι, μπορώ να οδηγήσω, θα τηλεφωνηθούμε (φαινόταν ότι δεν το εννοούσε), θα σε πάρω εγώ όταν νιώσω καλύτερα, ναι, άντε γεια...»

Δεν πρόλαβε να πει κουβέντα. Την παρατηρούσε αμήχανος να βάζει μπρος και ν' ανεβαίνει σπινιάροντας προς το χωριό, διαισθανόμενος πως η Κασσάνδρα, λόγω των καταβολών της, μιλούσε σ' ένα μήκος κύματος που ο ίδιος μόνο εν μέρει μπορούσε να συλλάβει. Ωστόσο για ένα πράγμα ήταν σίγουρος – και θα της το 'λεγε αν δεν έφευγε έτσι απρόσμενα –, ότι όσο παρέμενε δέσμια των ανέσεων που της παρείχε το οικογενειακό της περιβάλλον, θα παρέμενε δέσμια και των παθογενειών του. Ο Σωκράτης το αντιλαμβανόταν σαν ένα είδος χρέους, όχι μόνο απέναντι στους εαυτούς τους αλλά και απέναντι στην κοινωνία, απέναντι στη χώρα, να σπάσουν τα δεσμά με τις αρρωστημένες νοοτροπίες των γονιών τους. Στη δική του περίπτωση ήταν οι αναχρονιστικές αντιλήψεις περί ηθικής και ηθρησκοληψία του παπά και της μάνας του. Στην περίπτωση της Κασσάνδρας, η διαφθορά κι η ατιμία τους. Δεν πήγαινε

άλλο, το νιώθανε κι οι ίδιοι ότι έπρεπε ν' αλλάξουνε. Αλλιώς αυτή η φρικτή αντίφαση θα τους τρέλαινε.

Άναψε τσιγάρο προσπαθώντας να διακόψει τη ροή των δυσάρεστων σκέψεων κι αποφάσισε να μην αφήσει την κακή διάθεση ενός νευρωτικού πλουσιοκόριτσου να του χαλάσει τη μέρα. Ύστερα ξεκοκάλισε μια απ' τις ψητές σαρδέλες που 'χαν απομείνει στο πιάτο και άδειασε το ποτήρι με το ούζο. Για ένα πράγμα ένιωθε σίγουρος: Η Κασσάνδρα δεν ήταν αυτό που έψαχνε. Ίσως μερικούς μήνες πριν να μαγευόταν απ' το εξοχικό με την πισίνα, το τζιπ, την ξένοιαστη ζωή πλάι σε μια πλούσια γκομενίτσα και στα πεθερικά με τις άκρες στο κυβερνών κόμμα και να παράβλεπε τις ιδιορρυθμίες της. Μα τώρα, μέσα του, είχε κατασταλάξει ότι αναζητούσε κάτι άλλο, κάτι πιο ουσιαστικό.

Πίσω στη Θεσσαλονίκη, η αναστημένη μονοκατοικία της κυρίας Νικολούδη φεγγαβολούσε στο σούρουπο. Από τα ορθάνοιχτα παράθυρα αντηχούσαν θόρυβοι συγυρίσματος και μετακίνησης επίπλων. Το ενδιαφέρον του για τη νεοφερμένη τον ξεκόλλησε από τις παραξενιές της Κασσάνδρας. Κάνοντας μια αναδρομή στα συμβάντα της ημέρας κάτω από το ζεστό νερό της ντουσιέρας, προσπάθησε στα άγχη και στην ανασφάλεια να συντηρήσει την αίσθηση του αλεξίσφαιρου που του χάρισαν η καθαρή θάλασσα και η γλύκα του θηλυκού σώματος, τα υπόλοιπα τ' άφησε να χαθούν στην αποχέτευση. Στο μυαλό του ξανάρθε η εικόνα της νεαρής γειτόνισσας κι ασυναίσθητα κοιτάχτηκε στον καθρέφτη. Οι κοιλιακοί του παρέμεναν γραμμωμένοι και ο θώρακάς του σφιχτός, γυμνασμένος. Ευτυχώς το σώμα του διατηρούσε ακόμα την αθλητική του διάπλαση. Έφτιαξε έναν καφέ κι έστησε καραούλι στο μπαλκόνι που έβλεπε στον δρόμο. Εκτός από τη νοικάρισα που μπαινόβγαινε αλαφιασμένη στο σπίτι, δεν διέκρινε κάποιον άντρα.

Είχε βραδιάσει για τα καλά, όταν εμφανίστηκε στην αυλή σέρνοντας μια παραγεμισμένη σακούλα απορριμμάτων. Πρέπει να τον είδε κι εκείνη, όμως γύρισε το κεφάλι χωρίς να του δώσει σημασία. Η προσμονή του δέχτηκε μεγάλο πλήγμα. Μέχρι να επιστρέψει απ' τον κάδο, η αγωνία του πήρε διαστάσεις άγχους. Βλέποντάς τη να πλησιάζει, τινάχτηκε όρθιος και με δυο τρεις δρασκελιές βρέθηκε στην αυλόπορτα. Έψαξε κάτι να πει αλλά κόμπλαρε. Γι' αυτό της είπε ό,τι του κατέβηκε.

«Θα συνεχιστεί για πολύ αυτή η φασαρία; Κρατάς όλη τη γειτονιά στο πόδι».

Η Ελένη κοντοστάθηκε ξαφνιασμένη. Σε κλάσματα δευτερολέπτου το κουρασμένο πρόσωπό της τανύστηκε στην αυστηρή εκδοχή του.

«Σήμερα μετακόμισα. Να τακτοποιηθώ λίγο και δεν θα σ' ενοχλήσω άλλο!»

«Φασίνες, συμμαζέμα, φαντάζομαι...»

Τον κοίταξε στραβά.

«...Τα πέρασα κι εγώ», συμπλήρωσε με κατανόηση ο Σωκράτης. «Να έρθω να σου δώσω ένα χεράκι», προθυμοποιήθηκε ανάλαφρα, «μόνη σου πώς θα βγάλεις πέρα. Τι διάλογο, γείτονες είμαστε...»

Έκανε ένα αποφασιστικό βήμα, ενώ η κοπέλα έμεινε καρφωμένη στη θέση της με τα χέρια σταυρωμένα στο στήθος.

«...Κι εγώ, αν δεν ήταν τότε ο Διονύσης να με βοηθήσει, δεν ξέρω πώς θα τα κατάφερα», της εξήγησε επιστρατεύοντας το πιο αθώο χαμόγελό του. «Όταν είσαι μόνος σου, είναι δύσκολα».

Μ' ένα ευγενικό νεύμα τής υπέδειξε να προχωρήσει πρώτη. Υπομειδώντας η Ελένη έλυσε τα χέρια που 'χε σταυρώσει στο στήθος και μπήκε στο σπίτι.

Σορτσάκι, σαγιονάρα κι ένα ξεχαρβαλωμένο μπλουζάκι που χρησιμοποιούσε για πιτζάμα· δεν ενσάρκωνε ακριβώς το πρότυπο του καρδιοκατακτητή, μα ούτε κι εκείνη ήταν σε καλύ-

τερη κατάσταση. Λερωμένο παντελόνι, μπλουζα με αποτυπώματα στεγνωμένου ιδρώτα, σκονισμένες τούφες που είχαν ξεφύγει από το κοτσιδάκι κι έπεφταν στα μάτια της.

Την πέτυχε πάνω που τελείωσε την καθαριότητα. Καναπέδες, καθίσματα και διάφορα μικροέπιπλα στοιβαγμένα σε μια γωνιά του καθιστικού, που 'ταν ναρκοθετημένο με σκόρπιες λεκάνες και κουβάδες. Τη βοήθησε να τα τοποθετήσουν στη σωστή θέση χωρίς πολλές κουβέντες, με τα βλέμματά τους να σπιθίζουν όποτε συναντιούνταν. Κι όλο τη λοξοκοίταζε όταν έγερνε ελαφρώς στο πλάι πιάνοντας τα μαύρα ολόισια μαλλιά της, σαν έναν καταρράκτη που τον μάζευε και τον εξέτρεπε προς άλλη κατεύθυνση. Κι όλο έψαχνε μικρά κομμάτια γύμνιας να στερεώσει πάνω στην εικόνα της που θα κρατούσε γι' αργότερα όταν θα 'μενε μόνος, λιγάκι απ' τη μέση της που αποκαλύφτηκε καθώς έσκυψε, είτε μια ιδέα από τα ριζά των μαστών.

Περίπου μία ώρα μετά, τα βασικά έπιπλα είχαν μπει στη θέση τους και το σπίτι μπορούσε να κατοικηθεί. Η Ελένη, που είχε κλατάρει, θρονιάστηκε φαρδιά πλατιά σε μια πολυθρόνα.

«Πιάστηκε απ' το πρωί και δεν έχω φάει τίποτα. Έχει καμιά πιτσαρία εδώ κοντά να παραγγείλουμε κάτι;»

Ο Σωκράτης, όπως κάθε εργένης που σέβεται τον εαυτό του, τέτοια τηλέφωνα τα ήξερε απέξω. Μόλις η Ελένη παρήγγειλε, ετοιμάστηκε να φύγει.

«Κάτσε να τσιμπήσεις κάτι», του πρότεινε. «Ύστερα από τόση δουλειά το δικαιούσαι». Τα τσακίρικα μάτια της ακούμπησαν πάνω του μ' ευγνωμοσύνη. «Αν δεν ήσουν εσύ, ακόμα θα παιδευόμουν».

Καθώς έβγαζε τα πιατικά απ' τα χαρτόκουτα και τα τοποθετούσε στα ντουλάπια της κουζίνας, του περιέγραφε τη δουλειά της στο εμπορικό τμήμα μιας βιοτεχνίας ρούχων. Εμπλούτιζε την κολεξιόν, έβγαζε τα δείγματα για τους πελάτες, διαπραγματευόταν τις τιμές.

Του Σωκράτη του έκανε εντύπωση.

«Μπράβο, αφού καταφέρνετε κι επιβιώνετε. Δεν ήξερα ότι είχανε μείνει βιοτεχνίες, νόμιζα ότι όλες μετανάστευσαν στη Βουλγαρία. Έχω πόσους πελάτες που χάσαν τις δουλειές τους. Αυτή η Βουλγαρία μας γονάτισε».

«Κοίτα, αν δεν υπήρχε η Βουλγαρία δεν θα 'χαμε δουλειά ούτε εμείς», του εξήγησε η Ελένη με το κουρασμένο ύφος κάποιου που βρίσκει στους κερδισμένους της παγκοσμιοποίησης. «Μεταφέρθηκε η παραγωγή εκεί, το κόστος μειώθηκε κι έτσι μείναμε στο παιχνίδι. Αλλιώς δεν θ' αντέχαμε στις τιμές των Τούρκων και των Κινέζων. Σίγουρα τα ραφεία χτυπήθηκαν, πολλοί άνθρωποι χάσανε τη δουλειά τους, όμως χάρη στη Βουλγαρία χιλιάδες εργαζόμενοι ζούνε ακόμα από αυτό τον κλάδο. Υπάλληλοι όπως εγώ, λογιστές, πατρονίστ. Αλλά και οι τυπωματάδες, τα βαφεία... Όταν μπήκα στον χώρο πριν από μια πενταετία, το πολύ να υπήρχαν δυο τρεις που ράβανε σε βουλγάρικα φασονατζίδικα. Πλέον όλοι έχουν δικά τους συνεργεία εκεί και η ραφή γίνεται πάνω. Ήταν μονόδρομος. Όποιος δεν έριχνε το κόστος παραγωγής, δεν μπορούσε να πιάσει τις τιμές της αγοράς κι έκλεινε».

«Έχεις πάει καθόλου να δεις πώς είναι;»

«Συνέχεια, λόγω της δουλειάς. Υπάρχουν περίοδοι που ανεβαίνω κάθε βδομάδα».

«Καλά, δεν φοβάσαι; Μόνη γυναίκα...»

«Τι να φοβηθώ; Δεν μπορείς να φανταστείς πόσοι δικοί μας εργαζονται πάνω. Αν πας Νότια Βουλγαρία, από Πέτριτσι, Γκότσε Ντέλτσεφ ως το Μπλαγκόεβγκραντ, νομίζεις ότι είσαι σε ελληνική αποικία. Όποια πέτρα κι αν σηκώσεις, βρίσκεις Έλληνα. Ακόμα και στα βουνά, σε κάτι ξεχασμένα χωριά, ανακαλύπτεις δικούς μας να 'χουν στήσει φασονατζίδικα. Σε κωμοπόλεις που δεν τις πιάνει το μάτι σου βρίσκεις μπουζουζίδικα με ελληνικά τραγούδια, λουλουδούδες... όλα κανονικά. (Η φωνή της έγινε ειρωνική.) Η Ιστορία χρωστούσε στον Έλληνα μια τέτοια ξενιτιά όπου θα κρατάει τον ρόλο του

αφεντικού και θα δίνει διαταγές, κάνοντας τον καμπόσο με το σκληρό του νόμισμα, πηδώντας και καμιά πεινασμένη γκομενίτσα. Κι άμα βρει τα σκούρα, καβαλάει τ' αμάξι και σε δυο ώρες πίσω στο σπιτάκι του. Για κάτι δικούς μας βήτα διαλογής που βρέθηκαν ξαφνικά προϊστάμενοι ή αφεντικά σε μια φτωχή χώρα, είναι παράδεισος. Ότι δεν τους έπαιρνε να κάθουν εδώ, γούστα, μαγκιές, εφέ με πολυτελή αμάξια με βουλγάρικες πινακίδες, πάνε εκεί και βγάζουν τ' απωθημένα τους. Να δούμε πόσο θα κρατήσει...»

Πάνω που άρχισε να της λέει για τη δική του δουλειά στην ασφαλιστική εταιρεία, ήρθαν οι πίτσες.

«Καλά, τι δουλειά είναι αυτή χωρίς μισθό, μόνο με ποσοστά; Πώς να προγραμματίσεις τη ζωή σου;» τον ρώτησε καθώς σερβίριζε τις μπίρες.

Δεν είχε κάτι να απαντήσει, μα η δουλειά ήταν το τελευταίο που τον ένοιαζε εκείνη τη στιγμή. Την παρατηρούσε συνεπαρμένος να φέρνει το ποτήρι στα χείλη της, να πίνει τη γουλιά και να το αφήνει αμέριμνα μπροστά της με το αποτύπωμα του φιλιού της.

«Ζεις καιρό μόνη σου;»

«Από τότε που άρχισα να δουλεύω, γύρω στα πέντε χρόνια. Όμως είμαι μαθημένη από παλιά. Σπούδασα στην Αθήνα».

Στην Πάντειο. Όσο κι αν έψαξε ήταν αδύνατο να βρει δουλειά σχετική με το πτυχίο της κοινωνιολόγου, οπότε κατέληξε στη βιοτεχνία.

«Οι περισσότεροι συνομήλικοί μας δύσκολα ξεκόβουν απ' τα πατρικά τους», σχολίασε ο Σωκράτης. «Όλα έτοιμα από τη μαμά. Φαγητά, σιδερωμένα ρούχα, καθαριότητες, εύκολα και προπάντων δωρεάν. Η ζωή είναι δύσκολη όταν ζεις μόνος σου».

Το γνώριζε κι εκείνη πολύ καλά.

«Πέρασα δύσκολα τον πρώτο καιρό», είπε στερεώνοντας τα μαλλιά της σ' έναν πρόχειρο κότσο που έφτιαξε μ' ένα στιλό. «Εκτός από το ενοίκιο είχα τα δάνεια για τα έπιπλα και τα

ηλεκτρικά κι ήμουν μέχρι εδώ», κι έκανε μια κοφτή κίνηση με την παλάμη πάνω απ' το μέτωπο. «Όταν αργότερα πήρα μια καλή αύξηση και λασκάρισα κάπως, θέλησα να ξεμπερδέψω με τον βραχνά των δόσεων μια ώρα αρχύτερα. Και πώς με ανταμείψαν οι τράπεζες; Μου βάλανε καπέλο. Ποινή προεξόφλησης επειδή, λέει, θα μειωνόταν το κέρδος που είχαν υπολογισμένο στα κιτάπια τους». Το χείλι της ανασηκώθηκε αηδιασμένο. «Λωποδύτες! Και με τι επιτόκιο, ε; Για σύγκρινέ το με το επιτόκιο καταθέσεων. Δέκα μονάδες πάνω. Ευρωπαίοι τάχα. Μωρέ, έτσι είναι οι Ευρωπαίοι; Οι Ευρωπαίοι τέτοιους τραπεζίτες θα τους σέρναν στην πλατεία ξεβράκωτους!»

Ο πάγος είχε σπάσει πια, είχαν απελευθερωθεί και συζητούσαν ευχάριστα. Η έλξη που ένιωθε ο Σωκράτης, υποδαυλισμένη από την άνεση της συζήτησης, είχε πάρει χαρακτηριστικά παρόρμησης. Ήταν έτοιμος να της την πέσει κανονικά, και θα το 'κανε σίγουρα εάν δεν πρόσεχε ότι τα χασμουρητά της επαναλαμβάνονταν ολοένα και συχνότερα.

Την καληνύχτισε κι άφησε σαν υπόσχεση ένα «τα λέμε». Τα μάτια της, παρά την κούραση, έλαμπαν. «Σ' ευχαριστώ, σίγουρα θα τα ξαναπούμε, μια πόρτα είμαστε».

Έβγαλε μια κρύα μπίρα και κάθισε στο μπαλκόνι παρακολουθώντας το σπίτι της να πέφτει σε λήθαργο. Ούτε που χρειάστηκε ν' ανοίξει τηλεόραση αυτό το βράδυ.